

Luokanopettaja

Suomen Luokanopettajat ry:n lehti 2/2016

Marko Jokinen johtaa Suomen Luokanopettajia s. 6-7
Keskustelun herättäjästä Vuoden luokanopettaja s. 8
Maanpuolustuskasvatus kouluun? s. 22-23

2/16

Julkaisija:

Suomen Luokanopettajat ry

Päätoimittaja:

Raimo Hautanen
Kuusikuja 3 A, 60100 Seinäjoki
050-4430 272
e-mail: raimo.hautanen@seinajoki.fi

Toimittajat:

Minna Hautojärvi, minna.hautojarvi@gmail.com,
040-586 4416
Matti Matikainen, matti.matikainen@hotmail.com,
040-723 1551

Artikkelit/toimituksellinen aineisto:

Teksti toivotaan tiedostona (pc) ilman pakkotavutuksia, ylimääräisiä välilyöntejä, rivinvaihtoja tai tabulaattoreita ts. ladottuna "putkeen". Tiedoston mukaan liitettävä ehdottomasti käsikirjoitus, jossa näkyy otsikot, väliotsikot, lihavoinnit ym. Levykkeet ja valokuvat palautetaan vain erikseen pyydettyessä.

Taitto:

Sepi Puustinen/Kolmas Mies Ky,
e-mail: kolmasmies@elisanet.fi

Kannen kuva: Antero Aaltonen

Ilmoitusmyynti ja laskutus:

LO-Tarvike Oy/Silja Hentilä
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki
puh. 050-566 3579
e-mail: toimisto@suomenluokanopettajat.fi

Ilmestymis-/varausaikataulu:

N:o	Ilmestyy	Ilmoitus- aineisto	Toimituksellinen aineisto
1/16	15.01.16	15.12.15	15.11.15
2/16	15.04.16	21.03.16	28.01.16
3/16	16.09.16	22.08.16	01.07.16
4/16	18.11.16	24.10.16	25.09.16

Painos/lukijamäärä: N:o 1/2016, suurjakelu
5500 kpl, muut numerot 3000 kpl.

Ilmoitushinnat:

Koko	4-väri	2-väri	musta-valko
2/1-sivu	1850,-	1463,-	1194,-
1/1-sivu	1093,-	891,-	673,-
1/2-sivu	790,-	589,-	488,-
1/3-sivu	572,-	437,-	320,-
1/4-sivu	488,-	353,-	252,-
1/8-sivu	420,-	286,-	202,-
sisäkansi	1261,-	1076,-	891,-
takakansi	1345,-	1160,-	1009,-
Palstamm (minimi 30 mm)	3,-/pmmvuosi.		

Liitteet ja erikoistoteutukset erillisen tarjouksen mukaan.

Ilmoitusmateriaalit digitaalisena:

FreeHand, PageMaker, QarkXPress, Illustrator.
Linjasiirto: ISDN: Leonardo pro (ohjelma+kortti) 03
4359030. Linjasiirtoilmoituksista lähetettävä faksikopio. Internet: FirstClass, e-mail: fkp@forssankp.fi

Painopaikka: Forssa Print, PL 38, 30100 Forssa

Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti

ISSN 0780-3761 (Painettu)
ISSN 2342-9194 (Verkkójulkaisu)

Sisällys

Pääkirjoitus:	3
Puheenjohtajan palsta:	5
Koulun arki päättäjille tutuksi	6-7
Vuoden luokanopettaja	8
Mitä ovat ilmiöpohjainen oppiminen ja opetus?	9-10
Ilmiölähtöinen opiskelu alakoulussa	10-11
Millainen ympäristö tuottaa joukkosurmaajan?	12
Hyvän vaaliminen onnistuu positiivisen pedagogiikan avulla.	13
Luokanopettajasta maatalousyrittäjäksi	14-16
Opettaja elokuvissa: Tänään se alkaa.	17

Pulpetin takaa metsään oppimaan.	18-19
Pinokkio opettaa käsittelemään tunteita	20
Selkokielellä ponin elämää.	21
Veteläinen: Leijonakoru	21
Maanpuolustuskasvatus on kansalais-taito	22-23
Valpperin uudessa kyläkoulussa loikattiin digiaikaan	24-25
Räätäliöityä oppimisen ohjausta ja uusia ystäviä.	26-27
Opettaja, tue lasta, joka jännittää	27
Kolumni: Pelkkä puuttuminen ei riitä	28
Opettajaa kiusaa useimmin oma oppilas	29
Oulun koulu kohisee.	29
Ruoka tiellä pitää - kouluruoka opintiellä.	30-31
Eskarista toiselle asteelle saman katon alla	32-33
Kolumni: Tulevaisuuden peruskoulu.	35
Onnea äidille!	36-37

Rakastu Merenkurkun luontoon	38-39
Uuden opetussuunnitelman haasteena käsityö	40-41
Tulevaisuuden kuusi - koko Suomi istuttaa puita	42
Opettajajärjestöt lahjoittivat kirjoja lastensairaalalle	42
Matti Koskenniemestä elämäkerta	43
Oppimisen ilo nousee siivilleen tuoreen päiväkirjan kanssa	43

Sieraimet pinnalla oikean ja väärän tiedon tulvassa

Tietoa ja tarinaa tulvii nykyään niin monesta tuutista, että asian tiedostava aikuinenkin on hämillään. Mitkä netistä löytyvät artikkelit ovat totta, mitkä vääristeltyjä tai virheelisiä?

Myös mainoksilla myydään mielikuvia, jotka ovat kaukana todellisuudesta. Automainoksissa pieni perheen ostokassi muuntuu lähes inhimilliseksi olenoksi; kumppaniksi, jonka kyydissä voi lähteä turvallisesti tutkimusmatkalle tai vaikka avaruuslennolle. Aikuisten oikeesti pihalla seisoo edelleen tavallinen kottero, jolla on omat lähes inhimilliset oikkunsa, mutta ei suinkaan mainoksen lupaamia huippuominaisuuksia.

Huomattava osa lapsista ja nuorista sekä varmaan aikuisistakaan ei enää lue kirjoja tai aikakauslehtien artikkeleita. Netin kautta haetaan uutisten otsikot ja tiivistelmät, joissa asiat ovat kärjistyneinä. Tapahtumien taustat ja viitekehys jäävät pimentoon.

Tampereen yliopiston journalistiikan laitoksella vieraillevana professorina aloittava Hanna Nikkanen varoitti Hesarissa valemedioista, jotka ovat haaste perinteiselle tiedonvälitykselle. Valemediat suoltavat netissä puppua ja propagandaa. Ne houkuttelevat mainostajia uutisten klikkausten määrän perusteella samalla tavalla kuin perinteinenkin media.

Nikkasen mukaan tulisi pohtia, onko klikkien määrään perustuva mainosrahoitus uskottava ansaintamalli journalismille, jos se tuottaa tällaisia rinnakkaisilmiöitä. Sitä sietää pohdiskella.

Valitettavasti lapsetkin ovat sosiaalisessa mediassa. Facet, tviitit ja muut julkisen avautumisen väylät ovat avuliina tarjoamassa mustavalkoisia mielipiteitään.

Seinäjoella tapahtui taannoin teinisurma, jossa yläkoululainen tyttö surmasi toisen tytön. Käsittämättömän uteliaisuuden puuskassa vilkaisin keskustelupalstaa, jossa surmaajaksi tyrkytettiin maahanmuuttajanuorukaista. Jopa miehen nimikin oli kirjoittajilla tiedossa.

Niin utelias en ole, että menisin uudelleen samalle palsalle lukemaan kirjoittajien mahdollista anteeksipyyntöä erehdyksestään.

Runoilija Kirsi Kunnas kutsuttiin vuonna 1965 suunnittelemaan erilaista aapista, joka sai nimekseen Aikamme aapi-

nen. Kunnaksen teos oli ensimmäinen aapinen, joka sisälsi monipuolista kirjallisuutta. Sieltä löytyi runoja, loruja, loitsuja sekä myös kertomuksia ja tietotekstiä. Kuvitukseltaan aapinen oli 70-lukulaisen selkeä ja ankea.

Samoin aikoihin televisio valloitti suomalaisten olohuoneita ja pirttejä. Pelättiin, että uusi mielenkiinnon vangitsija syrjäyttäisi kirjat ja tarjoaisi mallin esimerkiksi väkivaltaiselle käyttäytymiselle.

Kunnas aloitti tuolloin taistelunsa kirjojen ja lukemisen puolesta. Hän ei pitänyt televisiota kirjan vihollisena, vaan huomasi, että molemmat johdattelevat lasta mielikuvituksen ja tiedon maailmaan.

Nyt television rinnalle ovat tulleet intensiiviset ja väkivaltaiset pelit, joiden syövereihin erityisesti monet pojat uppoavat. Toki pelit tarjoavat myös tietoa. Kalpeat, pikkutunneille saakka pelaavat pojat osaavat yleensä muita paremmin englantia.

Kirsi Kunnas kampanjoi myös sen puolesta, että lapsille luettaisiin. Tutkimusten mukaan jo pienille vauvoillekin kannattaisi lukea. Satuja ja tarinoita kuuntelevien lasten sanavarasto on jo kolmivuotiaana kehittynyt huomattavasti laajemmaksi kuin sellaisten lasten, joille ei juuri lueta.

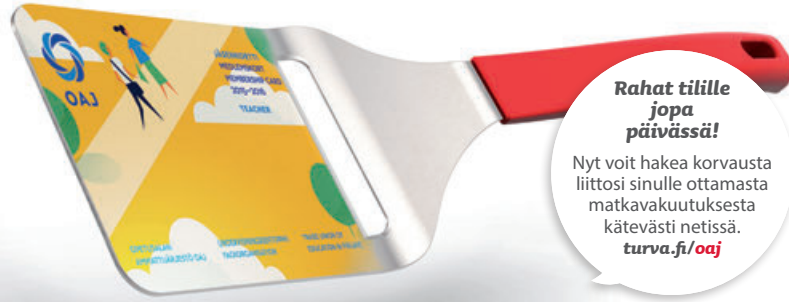
Lastenpsykologi Bruno Bettelheim korosti jo vuosikymmeniä sitten vanhojen satujen merkitystä lapsen sisäisten voimavarojen kehittämisessä. Bettelheimin mukaan lasten tulisi päästä tarinoiden avulla syvällisten elämysten äärelle. Sadut myös välittävät tietoa ja oivalluksia ihmisen sisäisistä ongelmista ja johdattelevat oikeisiin ratkaisuihin.

Kodeilla, kouluilla ja kirjastoilla on valtava haaste saada lapset, ja erityisesti pojat kone-elämysten ääreltä kirjojen maailmaan. Kirsi Kunnas totesi televisiosta puhuttaessa, että se on kirjan vihollinen vain jos sen annetaan korvata kirja. Näin on asia tietokonepelienkin kanssa.

Raimo Hautanen

KUVA: Jukka Komtkainen

Höylää liiton kortilla jopa 17% alennus vakuutuksista

OAJ:n jäsenkortti on mitä parhain etukortti. Meillä et muita tarvitse. Säästät heti selvää rahaa jopa 17% vapaaehtoisten vakuutusten maksuista, kun kuu-
lut liittoon ja keskität meille vakuutuksesi. **Lue lisää eduista turva.fi/oaj**

Olemme asiakkaidemme omistama keskinäinen vakuutusyhtiö ja tarjoamme erityisesti ammattiliittojen jäsenille etuja ja räätälöityjä tuotteita. Palvelemme numerossa **01019 5110** ma–pe 8–18 sekä verkossa osoitteessa www.turva.fi

100 000 euroa kansalaisten kyberkoulutuksen kehittämiseen

ICT-Suomi ry lahjoitti 100 000 euroa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kyberkoulutuksen kehittämiseen ja haastaa myös muut yritykset ja yhteisöt mukaan. Suomen ja suomalaisten kyberturvallisuustaitojen kehittäminen on yhteiskunnallisesti tärkeää. Hanketta suojelee liikenne- ja viestintäministeri **Anne Berner**.

- Tietoturvalle on valtava taloudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys digitaalisessa maailmassa. Suomella on hyvät edellytykset tulla tunnetuksi osaavana ja luotettavana maana. Jotta voimme toimia turvallisen ja luotettavan kyberympäristön siltanrakentajana, tarvitsemme monipuolisia osaajia. Vahva ote tietoturvallisuuden osaamisesta parantaa mahdollisuuksiamme vaikuttaa rooliimme ja asemaamme nopeasti muuttuvassa maailmanjärjestyksessä, liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner sanoo.

Hankkeen tarkoituksena on lisätä yhteiskunnan kyberturvallisuustietoutta. Lahjoituksen turvin MPK:n on mahdollista laajentaa reserviläisille ja muille kansalaisille suunnattua kyberturvallisuuskoulutusta koko maan laajuiseksi. Hankkeen koulutusohjelma jakautuu kahteen osaan. Jatko- ja erikoiskursseilla syvennyttään tarkemmin aiheeseen ja harjoitellaan suljetussa verkkoympäristössä.

- ICT-Suomi haluaa kantaa yhteiskunnallisen vastuunsa ja osallistua Suomen kokonaisturvallisuuden rakentamiseen. Toivomme, että myös muut yhteiskunnan toimijat lähtevät mukaan tähän hankkeeseen tarjoamalla omia resurssejaan esim. lahjoituksina, kouluttajaresursseina tai koulutustiloina ympäri maata, korostaa ICT-Suomi ry:n hallituksen puheenjohtaja **Ture Tähtinen**.

Lähde: Maanpuolustuskorkeakoulu yhdistys MPK

Oppilaskuntatoiminta innostaa vaikuttamaan

Oppilaskuntatoiminta on ollut pakollista myös alakouluissa nyt muutaman vuoden. Opinkirjolla on ollut kaksikin hanketta, joilla on tuettu peruskoulun oppilaskuntatoimintaa. Olemme tuottaneet yhdessä eri järjestöjen kanssa sähköisen materiaalin oppilaskuntatoiminnan ohjaavien opettajien työn tueksi. Tämä löytyy osoitteesta www.omaoppilaskunta.fi.

Sivuilta löytyy käytännön vinkkien ja toiminnan tueksi julkaistujen materiaalien lisäksi foorumin, jossa oppilaskunnat voivat jakaa hyviä ideoita ja toimintamalleja. Oppilaskuntatoiminnan tavoitteena on lisätä oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia koulun arjessa ja antaa oppilaille mahdollisuus harjaantua toimimaan aktiivisena kansalaisena demokraattisessa yhteisössä.

Opinkirjo on lapsi- ja nuorisotyön palvelujärjestö, joka toimii koulutuksen ja kasvatuksen alalla.

Opinkirjo on oppimisen aktivoija, uudistaja ja tuki ohjaajuudelle. Etsimme ja kehitämme uusia tai jo hyväksi todettuja tapoja edistää oppimista, tietoja ja taitoja.

Missiomme on tarjota kouluille ja opettajille tukea ja sisältöjä maksuttomien materiaaliemme ja palvelujemme kautta. Opinkirjon erityisosaamisaloiksi on valittu teema-alueita, joita kehittämällä kompetenssit, kuten luovuus ja innovatiivisuus, kriittinen ajattelu ja päättely, vahvistuvat.

Hyvät ystävät

Olen saanut ison tehtävän. Kiitän saamastani luottamuksesta. Kiitos kaikille, jotka olitte kannustamassa minua tähän tehtävään. Kiitokset myös lukuisista onnittelusta ja tuen ilmauksista.

Vetää hiljaiseksi, mutta vain hetkeksi, koska tehtäväni on käyttää jäsentemme yhteistä ääntä luokanopettajuuden ja siihen liittyvien asioiden puolesta.

Me luokanopettajat olemme vaativassa tehtävässä. Olemme kannanotoissamme lähestyneet koulumaailman tilanteita ja ongelmia tietoisesti lasten näkökulmasta, koska lapsi on työmme keskiössä. Haluamme, että lasten hyvä tulevaisuus ei jäisi kiinni siitä, että kouluopetus ja –kasvatus olisivat puutteellista. Siksi teemmekin työtä isolla sydämellä, samalla itsekkin uutta opetellen ja oppien.

Mutta pitää meidän itsestämmekin puhua ja kantaa huolta jaksamisestamme. Päätäjien lyhytnäköiset resurssileikkaukset tekevät vaikeaksi laadukkaan opetuksen ja uuden opetussuunnitelman täysipainoisen toteuttamisen. Kun teemme opetustyötä liian isoissa ryhmissä ja muutenkin puutteellisilla resursseilla ja pahimmillaan vielä ilman kunnollista täydennyskoulutusta työnantajan kustantamana, saatamme huomata jonain päivänä, että olemme kyynisiä, turhautuneita ja työuupuneita. Ja tämä nyt ei ole kenenkään etu.

Tuntuu epäoikeudenmukaiselta, kun luokanopettaja ei oikein uskalla kertoa työssä vaativuudesta ja kuormittavuudesta. Helposti muistutetaan esimerkiksi opettajien pitkistä lomista, lyhyistä työpäivistä, siististä sisätyöstä ja keskitason palkkauksesta.

Osaltaan varmasti tietämättömyys on syynä siihen, että koulun tarpeet eivät kohtaa päättäjiä. Toivoisinkin sitä, että vastuulliset päättäjät, niin valtion kuin kuntienkin tasolla ottaisivat aidosti selvää, millainen on koulun arki. Mitä siellä tapahtuu, mitä siellä näkyy ja kuuluu ja mitä siellä tarvitaan.

Saattaa olla, että olen naiivi uskoessani, että kysymyksessä on vain tietämättömyys. Mutta on kovin vaikea uskoa, että kasvatukseen ja koulutukseen viime vuosina tehdyt leikkaukset johtuisivat päättäjien tyhmyydestä tai ilkeydestä tai kateudesta. Eihän näin ole?

Joka tapauksessa, itsekkin hyvin läheltä seuranneena, olen joutunut toteamaan, että kunnan talouden kiristyessä juuri perusopetus on se, johon leikkuri käy kiinni. Tärkeämpi kohde euroille voi olla esimerkiksi uusi liikenneympyrä kaupungin keskustan liepeille!

Suomen Luokanopettajat ry:n tuore hallitus ja puheenjohtaja kiittävät edellistä puheenjohtajaa Matti Sippolaa ja hänen hallituksiaan hyvästä työstä. Jatkamme 41-vuotisen järjestömmen vaikuttamistyötä. Se on meidän tehtävämme ja jäsentemme meille antama luottamustehtävä.

Kunpa meillä olisi nykyistä enemmän jäseniä. Se osaltaan helpottaisi työtämme. Joukossa on voimaa. Haasteena esitänkin, että jokainen meistä järjestömmen jäsenistä hankkisi yhden uuden jäsenen. Näin saisimme jäsenmäärän helposti tuplattua!

Toivotan meille luokanopettajille iloa ja voimaa lukuvuoden viimeisille viikoille. Muistetaan kehua ja kannustaa toisiamme. Yksi ystävällinen hymy ja sana päivässä auttavat meitä jaksamaan! Sitä resurssia ei kukaan voi leikata pois.

Marko Jokinen
puheenjohtaja
Suomen Luokanopettajat ry

Suomen Luokanopettajien uusi puheenjohtaja: Koulun arki päättäjille tutuksi

TEKSTI ja KUVAT: Raimo Hautanen

Luokanopettaja ja koulunjohtaja Marko Jokinen Salosta valittiin maaliskuun vuosikokouksessa Suomen Luokanopettajat ry:n uudeksi puheenjohtajaksi. Hän voitti äänestyksessä lahtelaisen luokanopettaja Katja Järvisen äänin 14 - 9. Vuosikokous pidettiin Turussa.

Turun seutu juhli vuosikokouksessa muutenkin, sillä Vuoden luokanopettaja **Maarit Korhonen** työskentelee siellä. Maarit Korhonen on julkisuudesta tunnettu Imagen ja Verkkouutisten blogisti. Hän on myös julkaissut kaksi keskustelua herättänyttä pamflettia *Koulun vika* ja *Herää koulu*. Korhosen kolmas teos *Kun koulu ei tajua* ilmestyy heinäkuussa.

Marko Jokinen (s. 1967) toimii Salon kaupungin Meri-Halikon koulun rehtorina ja luokanopettajana. Hän valmistui kasvatustieteen maisteriksi Raumalta 1996. Marko on toiminut Varsinais-Suomen Luokanopettajien hallituksessa vuodes-

ta 2002 ja puheenjohtajana vuodesta 2005. Suomen Luokanopettajat ry:n hallitukseen hän on kuulunut vuodesta 2006. Lisäksi hän on toiminut OAJ:n eri toimikunnissa valtakunnan tasolla.

Marko Jokisen mielestä luokanopettajien tärkein lähitulevaisuuden haaste on työssäjaksaminen. Päättäjien lyhytnekoiset resurssileikkaukset tekevät vaikeaksi laadukkaan opetuksen ja uuden opetussuunnitelman täysipainoisen toteuttamisen.

Jokinen kehottaa kuntapäättäjiä tustutumaan koulun arkeen. Päättäjät eivät aina tiedä, miten tehdyt leikkaukset vaikuttavat opettajan mahdollisuuteen tehdä työnsä hyvin.

-Lähikouluperiaate on loistava, mutta lakien edellyttämä oppilaan tarvitsema tuki ei toteudu resurssien puuttuessa, sanoo Jokinen.

-Lapset ovat meille tärkeitä, mutta nyt on aika pitää huolta myös opettajista. Riittävän pienet opetusryhmät ja riittävä määrä aikuisia kasvattajia mahdollistavat opettajien jaksamisen ja laadukkaan opetuksen, Marko Jokinen muistuttaa.

Matti Sippola aateloitiin

Seinäjäkelainen **Matti Sippola** johti Suomen Luokanopettajat ry:tä ja sitä edeltävää Luokanopettajaliittoa kymmenen vuotta ja oli sitä ennen järjestön hallituksessa kuusi vuotta. Kokouksia tuolta ajalta kertyi lähes sata.

Vuosikokous muisti Mattia järjestön uudella pöytästandaarilla, jonka järjestysnumero on yksi. Aateluutensa merkiksi Matti sai kotiin vietäväksi Sippolan vaakunan. Kyseessä on siis nykyään Kouvolaan kuuluvan Sippolan kunnan entinen vaakuna.

Työstä luokanopettajien hyväksi muistettiin pöytästandaareilla pitkäaikaista hallituksen jäsentä **Riitta Lenkolaa** Oulun eteläisestä piiristä ja Luokanopettaja-lehden eroavaa päätoimittajaa **Raimo Hautasta**. **Pauli Vöntönen** Päijät-Hämeestä sai järjestön hopeisen ansiomerkin.

Erytisasiantuntija **Marjo Kenttälä** toi terveiset Kehittämiskeskus Opinkirjosta. Hän aloitti esityksensä Kahoot-kyselyllä, joka johdatteli vuosikokousväen jännittävään tietokilpaan. Kenttälä kehotti opetta-

Suomen Luokanopettajien puheenjohtajanpaikka vaihtui äijähalin myötä. Matti Sippola väistyi ja Marko Jokinen valittiin johtoon. (vas.)

Matti Sippola sai Suomen Luokanopettajat ry:n uuden pöytästandaarin numero 1. (oik.)

ja tutustumaan Opinkirjon monipuoliseen materiaalitarkontaan, joka on ilmaista.

Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi napakalla tavallaan **Sirkku Alin** Turusta. Sihteerin tehtävistä vastasivat **Piritta Siekkinen** ja **Silja Hentilä**.

Hallitus uudistui äänestyksen jälkeen

Suomen Luokanopettajien uudesta puheenjohtajasta äänestettiin jo lauantaina, mutta hallituksen valinta jäi sunnuntaihin. Kymmeneen hallituspaikkaan oli tarjolla kaksitoista ehdokasta, jotka puheenjohtajaehdokkaiden tavoin esitetyivät kokouksessa.

Suomen Luokanopettajat ry:n hallitus 2016 – 2018 on seuraava: **Katja Järvinen, Piritta Siekkinen, Eva-Stina Törnroos, Reetta Pulli, Anne Turunen, Elina Karjalainen, Janne Louhi, Sohvi Sundqvist-Holappa, Tia Ukkola ja Jenni Väärälä**.

Varajäseniksi valittiin tässä järjestyksessä: **Elina Hankonen, Eija Västinsalo, Elina Romppainen, Tero Aho, Marja-Liisa Tuhkanen, Eeva Heikkisen-Kemppinen, Kai Lotvonen, Päivi Lahti-Österberg, Karita Koskinen ja Sirkku Alin**.

Turkulainen Maarit Korhonen valittiin Vuoden luokanopettajaksi 2016. Hän sai myrskylyhdyn opinpolkuaan valaisemaan puheenjohtaja Matti Sippolalta ja sihteeri Piritta Siekkiseltä. (yllä)

Toimittaja ja kasvatustieteen maisteri Marja Heikkilä Mynämäeltä aloittaa syksyllä Luokanopettaja-lehden uutena päätoimittajana. (vas.)

Suomen Luokanopettajat ry:n hallitus vuosiksi 2016 -18: vasemmalta Reetta Pulli, Elina Karjalainen, Katja Järvinen, Janne Louhi, Tia Ukkola, Eva-Stina Törnroos, Jenni Väärälä, Sohvi Sundqvist-Holappa, Piritta Siekkinen ja puheenjohtaja Marko Jokinen. Kuvasta puuttuu Anne Turunen. (alla)

Muutokseen patistajasta Vuoden luokanopettaja

TEKSTI ja KUVAT: Marja Heikkilä

Suomen Luokanopettajat ry valitsi vuosikokouksessaan Vuoden luokanopettajaksi turkulaisen koulun uudistamisen puolestapuhujan Maarit Korhosen.

–Kiitän Suomen Luokanopettajat ry:tä enakkoluulottomuudesta ja rohkeudesta valita koulukapinallinen Vuoden luokanopettajaksi. Tämä kannustaa minua jatkaamaan uudistustaisteluani.

Korhonen on yli kolmekymmentävuotisen opettajauransa aikana opettanut niin lähiö- kuin eliittikoulussakin. Koulunpito on molemmissa samankaltaisista, vaikka ero oppilasaineiksessa on valtava.

Nykykoulussa palvellaan akateemista lahjakkuutta ja syrjitään muita lahjakkuuden lajeja. Näin menetellen iso osa lapsista ei saavuta koulumenestystä ja osa menettää kiinnostuksensa koko koulua ja oppimista kohtaan.

– Yhteiskunnassa vaaditaan teorian tiedon lisäksi paljon muitakin taitoja. Pahinta on se, jos koulu latistaa itsetunnon sekä tappaa oppimisen ilon ja halun. Tähän meillä ei ole varaa.

Maarit Korhonen yllyttää luokanopettajia kokeileviin, oppilasainekseen räätälöityihin opetusmenetelmiin. Harppaus tietoa jakavasta, opettajajohtoisesta opetuksesta valmentajan rooliin on iso eikä tapahdu hetkessä.

Muutos on kuitenkin välttämätön, jotta nuoret saavuttaisivat nyky-yhteiskunnan vaatiman tieto- ja taitotason.

–Luokanopettajan pitää uskaltaa olla oma itsensä, kyseenalaistaa rohkeasti koulun nykykäytänteitä ja puolustaa ryhdikkäästi ratkaisujaan, Korhonen kannustaa.

Oppimisen ilon etsintäkuuluttaja

Korhonen on kiitelty ja kiistelty. *Koulun viika ja Herää koulu!* -pamfletit nostivat esiin koulun kipukohtat: apeat homeiset koulutalot, innottomat ja latistuneet oppilaat, uupuneet opettajat sekä vanhentuneet opetusmenetelmät.

Moni opettaja koki epäkohtien julkis-

tamisen loukkaavana, ja Korhosta lyötiin kovin sanankääntein.

–Kritiikkiä ei kohdistu opettajiin vaan yhteiskunnan välinpitämättömyyteen, sillä päättäjille näyttää olevan herttaisen yhden-tekevää, mitä koulussa tehdään ja opitaanko siellä vai ei. Koulu nähdään vain lasten säilytyspaikkana eikä tulevaisuuden tekijöiden valmentajana, Korhonen kärjistää.

Ensisijaisesti on kyse lapsen edusta ja syrjäytymisen ehkäisystä. Nykykoulu palvelee akateemisesti älykästä kolmannesta, joka menestyy koulussa, ja sivuuttaa muut lahjakkuuden ja osaamisen lajit.

Perinteiset kokeet mittaavat tiedon omaksumista mutta eivät kerro mitään oppimisprosessista: miten oppilas oppii parhaiten, mitkä tekijät häiritsevät tai estävät oppimista.

–Opettajan keskeinen tehtävä on havainnoida, miten oppilas oppii ja missä hän on hyvä, ja keksiä näistä lähtökohdista soveltuvin opetusmenetelmä, Korhonen sanoo.

Väriä, eloa ja luovuutta

Peruskoulun oppilasaines on vaativaa. Mitä sekalaisempi seurakunta, sitä tähdellisempää on muuttaa opetustapoja, sillä kaikkien ryhmien kanssa pulpetissa hiljaa istuminen ei yksinkertaisesti toimi.

Korhosen luokassa ei ole pulpetteja eikä pidetä kokeita, perinteisiä kirjoja käytetään vain joissain oppiaineissa.

–Opettajalle vaivattominta on opettaa kirjasta ja pitää luvun päätteeksi koe kuten minäkin aiemmin kilttinä tyttönä tein. Kirjoitin kymptit ja kuutoset ja päivittelin, etteivät kaikki onnistuneet. Vasta vuonna 2013 valaistuin tosiasiaan, etteivät kaikki opi samalla tavalla ja että minun tehtäväni on tutkia ja etsiä parhaat keinot.

Oppilaita innostavan ja heidän yksilölliset vahvuutensa huomioivan projektityön suunnittelu edellyttää opettajalta kekseliäisyyttä ja huolellista etukäteisvalmistelua.

Toisin kuin luullaan, myös oppilaiden on ponnistettava kovemmin.

–Kun ei ole kirjoja, oppilaat joutuvat tekemään aiempaa enemmän työtä etsiessään tietoa ja hahmottaessaan kokonaisuuksia, Korhonen painottaa.

Päänpaukuttaja saa harvoin kiitosta. Näen koulun uudistustarpeen niin välttämättömäksi, että olen laittanut itseni alttiiksi ryöpytykselle, luokanopettaja Maarit Korhonen sanoo.

Jos kirjat jätetään pois, ainoa vaihtoehto on digiloikka. Sähköisten materiaalien hyödyntäminen vaatii ennen kaikkea nopeita nettiyhteyksiä, riittävää laitekantaa ja toimivia salasanoja. Vielä näin ei valitettavasti ole.

Muutoksen tuulet puhaltavat

Uudessa opetussuunnitelmassa painotetaan, että jokaisella oppilaalla on oikeus täyteen potentiaalinsa. Valtakunnallinen opetussuunnitelma antaa hyvän arvopohjan koulutyölle ja rohkaisee tekemään uudella tavalla ja korostaa yksilöllistämistä.

–Uusi ops on sellaisenaan hieno, mutta miksi se pitää kuntatasolla kirjoittaa uudelleen huonoin ohjein, Korhonen kummastelee.

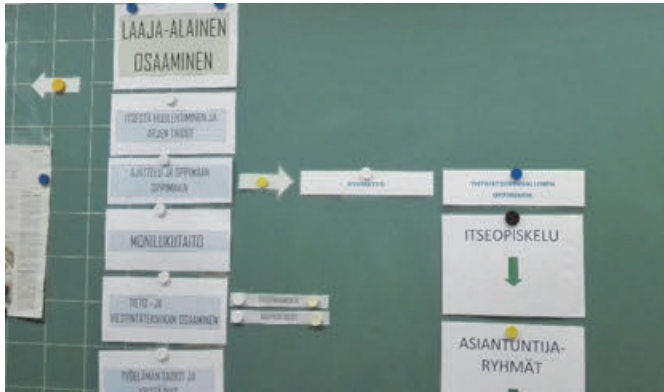
Opsin kylkiäisenä pitäisi olla opettajien avuksi työkalupakki soveltamisohjeineen. Se hälventäisi epävarmuutta ja rohkaisisi uudistamiseen. Opettajankoulutuslaitoksilta ja rehtoreilta Korhonen vaatii visionäärisyyttä.

Muutospyörä pyörii jo. Opettajat jakavat kiitettävästi kokemuksiaan uusista opetusmenetelmistä sosiaalisen median ja erilisten ryhmien kautta.

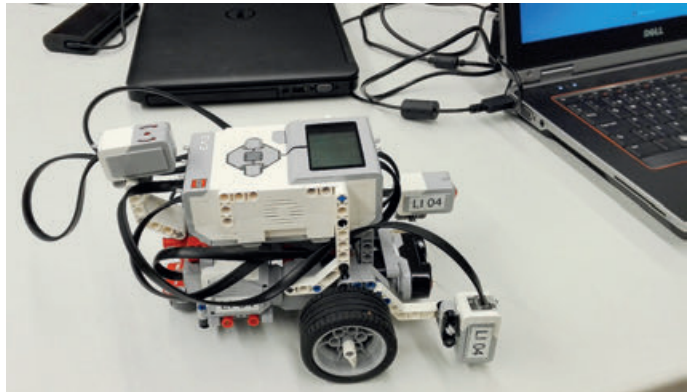
Korhonen on ensi syksyyn asti vuorotteluvapaalla ja nauttii täysin siemauksin hengähdystauosta. Joutilaisuuden sijaan hän on luennoinut kymmenillä koulutuspäivillä sekä kirjoittanut kesällä ilmestyvän kolmannen pamflettinsa *Kun koulu ei tajua*.

Juuri nyt hän odottaa malttamattoman keväen tuloa, jotta pääsee kokemaan verkkoja Korppoon mökilleen ja aistimaan rauhassa kevään tulon mykistävyyttä.

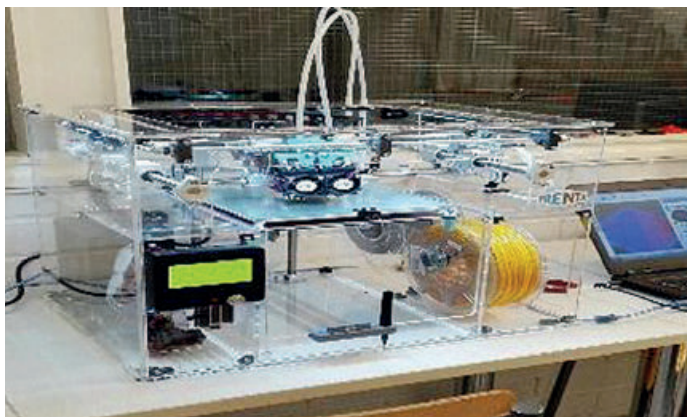
Olkahisen koulun kehittäjäopettaja Carita Bergoli kuvannut ilmiöpohjais- ta oppimista kuvina taululle. Tiedonhankinnan yhteydessä nousee myös esille näppäilytaiton merkitys. Näppäilytaitoa pitäisi opettaa jo alaluokilla.

Lielahden yläkoulun koodauskerhon robotti toimii Sumo-alustalla annettujen ohjelmoitinkäskyjen mukaan.

Kuudesluokkalaisen kehittämä auto, joka toimii sähköllä. Teemaoppimi- sen aiheena Olkahisen koulussa oli sähkö ja sen eri käyttömuodot. Tutkit- tiin siis ilmiötä sähkö. Tämän projektin laajuus oli 1,5 kk.

Kuvassa on 3 D -tulostin Pohjois-Hervannan koulusta. Tulostinta käytetään opetuksessa teknisissä töissä kaikilla luokka-asteilla. Koulu kuuluu Innokas -verkostoon, jonka osakoordinaattori teknisten töiden opettaja Juha Kok- konen on.

Mitä ovat ilmiöpohjainen oppiminen ja opetus?

TEKSTI JA KUVAT: Auli Ojala FT, KL, toimii tutkijalehtorina Tampereen kaupungin perusopetuksen hallinnossa.

Uudet opetussuunnitelmat astuvat voimaan asteittain ensi syksynä. Opetussuunnitelman pääteemoja ovat yhdessä tekeminen, ilmiöpohjainen oppiminen ja digitaalisuus. Opettamisen sijasta nousee keskiöön oppilaan oppiminen. Siinänsä se ei ole mitään uutta. Oppilaan oppiminen on jokaisen opettajan työn onnistunut tulos.

Täällä Tampereella on lähdetty ilmiöpohjaista oppimista viemään eteenpäin ns. kehittäjäopettajaverkoston kautta. Opettajat saavat koulutuksen opetussuunnitelman keskeisiin sisältöihin ja jakavat tietoa eteenpäin eri opettajille tarkoitetuissa koulutustilaisuuksissa.

Olen tutustunut näihin kehittäjäopettajien tunteihin kuvannut ja mallintanut niitä Office365:lla kaupungin verkkoon. Mallintamisen teoreettisena pohjana ovat tulevat opetussuunnitelmat.

Tutuksi on tullut koodaaminen, joka pitäisi alkaa jo alakoulusta ja jatkua sitten ohjelmointina yläluokilla. 3 D tulostus on myös tullut tutuksi. Erityisesti valtakunnallinen Innokas -verkosto on vienyt 3D -tulostusta ja koodaamista eteenpäin.

3D-tulostinkoneen avulla voidaan mallin mukaan tulostaa eri esineitä. Myös vanhemmat, ainakin Pohjois-Hervannan koulussa, ovat olleet innokkaasti

mukana. Joka koulussa ei tätä tulostinta kuitenkaan ole, vaan ainoastaan ns. kehittäjäkouluissa. Alakoululaisille tarkoitettu Pikkuyrittäjäklubi on levinnyt myös Tampereelle. Pikkuyrittäjät -klubi on ilmainen ja toimii Nuori Yrittäjä -verkoston alaisuudessa. Opettajina toimivat ammattikorkeakoulun yrittäjyyden opiskelijat. Myös markkinat ovat ilmiöpohjaisuutta vaikkakin enemmän tekemällä oppimista.

Tesoman koulun marrasmarkkinoilla myytiin oheisia tuotteita. Rahat menivät oppilaiden retkirahastoon.

Tesoman yläkoulun marrasmarkkinat

Marrasmarkkinoiden mainoksien suunnittelussa ja toteuttamisessa oli avustanut YES-kummi, mainostoimistoyrittäjä **Jouko Kivinen**. Mainoksia olivat oppilaat jakaneet Tesoman alueelle peräti 3000 kappaletta. Opettajat voivat kutsua YES-kummeja avuksi kouluunsa markkinoiden ja yrittäjyysopintojen suunnitteluun. YES-kummit ovat valtakunnallinen verkosto.

Linkkejä: <http://www.slideshare.net/.../ilmipohjainen-oppiminen-ja-ops2016-perusteluon-ny-yritys.fi> kummi.yes-keskus.fi/

Ilmiölähtöinen opiskelu alakoulussa

TEKSTI: Pentti Moilanen

Uusi opetussuunnitelma mahdollistaa ilmiölähtöisen opiskelun koulussa. Joidenkin huhujen mukaan ilmiölähtöisyys olisi syrjäyttämässä oppiaineet, mutta tämä ei pidä paikkaansa vaan ilmiölähtöinen opiskelu on tullut eheyttämään oppiaineisiin perustuvaa opiskelua.

Uudessa peruskoulun opetussuunnitelmassa opetuksen eheyttäminen ja ilmiölähtöisyys on yhdistetty toisiinsa. Niitä käsitellään erityisesti luvussa 4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet. Luvussa todetaan, että ”kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina”.

Opetussuunnitelman terminologia on hivenen levotonta. Siinä rinnastetaan asioita selventämättä niiden tarkkoja merkityksiä suhteessa toisiinsa. Tuossa edellisessä siteerauksessa rinnastetaan teemat ja ilmiöt toisiinsa. Tämä ei kuitenkaan ole ihme, sillä ilmiön käsite on vähän hankala.

Itsekin ilmiölähtöistä opetussuunnitelmaa opettajankoulutukseen rakentaneena törmäsin siihen, että ilmiön käsite on varsin vaikeasti avautuva.

Ihminen hahmottaa maailmaa ilmiöinä. Ne ovat jotakin, johon kiinnitämme huomionamme. Asuessani jokin aikaa Uskudarissa Istanbulissa huomioni kiinnittyi siihen, että liikennesääntöjä sovellettiin varsin luovasti. Bussi saattoi hyvinkin ajaa vastaantulevien kaistalla näiden tehdessä joustavasti tilaa kiireiselle. Hyvinkin voisin seuraavalla reissulla tutkia tarkemmin tätä ilmiötä.

Esimerkkini mukaisesti ilmiöt ovat jotakin maailmassa olevaa tai tapahtuvaa ja ihmetystä herättävää. Toinen tapa ymmärtää ilmiö liittyy siihen, että jonkin

asian kerrotaan tulleen ilmiöksi tai olevan ilmiö. Tällä tarkoitetaan jonkin asian tulleen erityisen suosituksi tai kiinnostavaksi. Markkinoinnissa voidaan pyrkiä nostamaan jokin tuote ilmiöksi eli kiinnostavaksi ja myös kulutettavaksi.

Ilmiöt ovat siis jotakin, jonka ihmiset tulkitsevat kiinnostavaksi tai huomiota ansaitsevaksi omassa kokemusmaailmassaan. Opetussuunnitelmassa todetaan osuvasti, että oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia asioita. Tällä tavalla ilmiölähtöisyys ja oppilaslähtöisyys kuuluvat yhteen. Eri ihmisiä askarruttavat erilaiset asiat. Tämän mukaisesti opetussuunnitelma edellyttääkin oppilaiden mukanaoloa oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa.

Ilmiölähtöinen opiskelu ylittää oppiainerajat

Opetussuunnitelma korostaa oppiainerajat ylittävän opiskelun merkitystä. Tämä lienee ymmärrettävää, jos ajatellaan

vaikka jyväskyläläisen ja istanbullaisen liikennekäyttäytymisen eroja. Niitä voidaan lähestyä monesta eri näkökulmasta ja monen eri tieteenalan käsittein. Historia, sosiologia ja psykologia tarjoavat siihen omat tulkinnan ja selittämisen välineensä.

Kun ilmiöiden ymmärtäminen vaatii erilaisten näkökulmien yhdistämistä, on selvää, että ilmiölähtöinen opiskelu edellyttää ryhmänä opiskelua. Ryhmä pystyy yhtä ihmistä paremmin tutkimaan yhtä ilmiötä monesta eri näkökulmasta.

Ryhmänä opiskelu tuo mukanaan haasteita. Ryhmän pitää sopia tutkimaan ilmiö ja työnjako. Ketkä lähestyvät ilmiötä mistäkin näkökulmasta. Lisäksi täytyy pitää huoli opittujen asioiden yhdistämisestä, jotta moninäkökulmaisuus pystyy toteutumaan. Opetussuunnitelma puhuukin tässä yhteydessä tiedon yhteisöllisestä rakentamisesta.

Opetussuunnitelman mukaan oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi. Näin oppilailla on aikaa syventyä opiskeltavaan ilmiöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti.

Jos ilmiölähtöinen opiskelu edellyttää oppilaiden yhteistyötä, samanlaisen mahdollisuuden se tarjoaa myös opettajille. Kun ilmiön opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä, edellytetään opettajalta paitsi oppiaineen sisältöjen myös ennen kaikkea sen ajattelutapojen ymmärrystä. Muutoin on vaarana työskentelyn latistuminen puuhasteluksi.

Oppilaiden työskentelyn ohjaamisessa tarvitaan siis monenlaista asiantuntemusta ja siksi opettajien yhteistyö on tärkeää.

Ilmiölähtöinen opiskelu on haastavaa, joten sitä on toteutettu enemmän luki-ossa kuin alakoulussa. Hyviä vinkkejä löytyy vaikkapa netistä hakusanoilla ilmiö-pohjainen oppiminen tai ilmiölähtöinen oppiminen.

Oppilaille mahdollisuus tutkia ilmiötä

Alakoulussa ei tietenkään voi toteuttaa yhtä haastavia ilmiöopintoja kuin luki-ossa, mutta opetussuunnitelma vaatii, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Nuorten oppilaiden kanssa voidaan lähteä pienesti ja vaatimattomasti ja esimerkiksi ihmisten vuorovaikutus tarjoaa hyviä tutkimuskohteita.

Voiko peruskoulun ensimmäisen tai toisen luokan oppilaiden kanssa lähteä

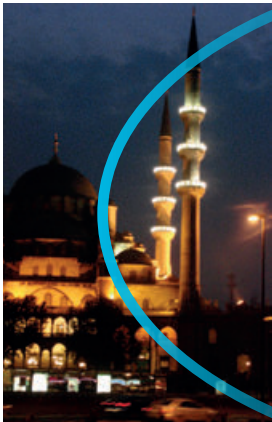
tutkimaan esimerkiksi sosiaalisen elämän ilmiötä kuten ystävyyttä, muukalaisuutta tai reiluuutta? Vastaus on kyllä. Nuortenkin oppilaiden kanssa voidaan lähteä tutkimaan ihmisten käyttäytymistä tai tuntemuksia. Omaehtoisista lasten tekemistä tutkimuksista löytyy hyviä esimerkkejä hakusanalla Children's Research Centre/Open University.

Pointtina tässä on se, että ilmiötä ei lähdetä opettamaan oppilaille valmiina tietona, vaan annetaan heille mahdollisuus lähteä tutkimaan niitä. On hyvä lähteä liikkeelle pienistä tutkimusprojekteista, kuten vaikkapa tutkimalla sitä, kuinka paljon luokan oppilaat käyttävät aikaa internetissä tai mitä he siellä tekevät. Oppilaiden kanssa voidaan laatia kyselylomake, kerätä niillä vastaukset, analysoida tulokset ja tehdä tutkimusraportti esimerkiksi powerpoint-esityksenä. Vähän samaan tapaan kuin opiskeluaikoina tehtiin kandidityö tai gradu – toki eri mittakaavassa.

Kuinka paljon valtaa oppilaille voidaan antaa opiskeltävien ilmiöiden valinnassa. Väitän, että paljon. Perustelen tätä sillä, että ilmiöiden opiskelu mahdollistaa hyvin toteutettuna asioiden syvällisen tarkastelun. Jos oppilaiden kanssa tutkitaan vaikkapa pihaleikkejä, päästään niiden kautta tutkimaan lapsuuden historiaa, vanhempien ja lasten välisiä suhteita, sääntöjen sosiaalista merkitystä ja niin edelleen.

Mitä vähemmän oppilailla on kokemusta tutkivasta oppimisesta, sitä enemmän he tarvitsevat siihen ohjausta. Joku voi kokea tämän hankalaksi asiaksi, sillä se on pois sisältöjen oppimiseen käytettävästä ajasta. Lopulta tässä on kyse opettajan arvovalinnasta – millaisia oppimiskokemuksia hän pitää arvokkaina.

Pentti Moilanen on Jyväskylän yliopiston emeritusprofessori.

Ilmiöt ovat jotakin maailmassa olevaa tai tapahtuvaa ja ihmetystä herättävää.

KUVAT: Sepi Puustinen

Millainen ympäristö tuottaa joukkosurmaajan?

Valkoinen raivo -elokuva lähtee koulukiertueelle

TEKSTI ja KUVA: Tuula-Maria Ahonen

Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien jälkeen valtionjohtoa myöten esitetiin järkyttynyt kysymys: miksi? Tämä elokuva vastaa kysymykseen hyvin selkeästi. Elokuvan päähenkilö on suomalainen mies, jonka kiusaaminen alkoi 9-vuotiaana ja jatkui myös aikuisuudessa. Hän kertoo omalla äänellään kokemuksiaan, joita elokuva dramatisoi. Tutkijana hän on myös analysoinut ulkomaisten koulusurmaajien motiiveja.

Laurin isä kuoli auto-onnettomuudessa, kun poika oli yhdeksän vuotta. Lauri joutui ottamaan kotonaan isän roolin. Äiti kasvatti häntä kristillisesti kääntämään toisen poskensa, kun koulukiusaaminen alkoi. Lauri joutui psykologisesti äärimmäisen raskaaseen tilanteeseen yksin.

Myöhemmin hän vaihtoi eliittikouluun, johon siirtyi myös suurin osa kiusaajista. Kiusaaminen jatkui entistä raaempaan ja systemaattisempaan. Tähän antoi aiheita myös se, että Lauri sai koko ajan kokeista kympejä. Käynnit psykologin luona auttoivat hiukan kestäämään, mutta

älykkään pojan sisään alkoi kasvaa valkoista raivoa.

Hän eristi tunteensa kokonaan pois toistuvista kiusaamistapahtumista. Sen sijaan hän alkoi suunnitella joukkosurmaa ja alkoi harrastaa tarkkuusammuntaa kuvitellen ampuvansa ihmispäitä. Kiusaajat opettivat hänet pois ihmisyydestä.

Lukiossa liennyttävä kokemus kuitenkin oli lentopalloharrastus. Siinä Lauri kerrankin sai tuntea olevansa ihminen muiden ihmisten joukossa. Yliopistossa kiusaaminen taas jatkui.

- Kiusaamiskokemukset piirtyvät ihmisen kehoon, hänen tiedostamattomaan kehon kieleensä. Ihmisetkin ”haistavat” sopivan kiusaamisuhrin, keski-ikään ehtinyt aikuinen mies analysoi tilannetta.

Yliopiston jälkeen Lauri meni armeijaan, ja siellä kiusaaminen aktivoi voimakkaasti joukkosurma-ajatukset. Lauri ymmärsi itse olevansa turvallisuusuuhka, meni komentajan puheille ja sai seuraavana päivänä vapautuksen armeijasta. Alkoi monen vuoden psykologinen hoito.

Vaurio kuitenkin alkoi liian aikaisin ja ehti kestää liian pitkään. Joukkosurma-ajatukset täyttivät edelleen joskus Laurin mielen. Lauri hakkaa silloin halkoja,

keksii muita tapoja purkaa sisään kertynyttä mieletöntä raivoa kaiken koetun epäinhimillisen kohtelun jälkeen.

Opettaja on henkilö, joka voisi ennaltaehkäistä tällaisia elämänkohtaloita. Itselleni tulee mieleen, että oppilaille olisi hyvä säännöllisesti ja useinkin tehdä kirjallisia kyselyjä siitä, mitä tapahtuu, kun opettaja ei ole paikalla todistamassa. Yhdessä keskustellen syntyy lisää. Elokuvaesityksen voi tilata omasta kotipaikkakunnan elokuvateatterista tai suoraan: **Tommy Nyholm**, puh: 0440 356 644 tommy.nyholm@vlmedia.fi

Arto Halosen käsikirjoittamasta, ohjaamasta ja tuottamasta kotimaisesta elokuvasta Valkoinen raivo ollaan tekemässä kouluille tarkoitettua pakettia, jossa on mukana myös Koulukinon kysymykset ja muuta elokuvan käsittelemiseen liittyvää materiaalia. Koulukiertue jatkuu tämänhetkisen tiedon mukaan huhtikuuhun saakka, mahdollisesti pidempäänkin ja voi jatkua myös ensi syksyllä.

Hyvän vaaliminen onnistuu positiivisen pedagogiikan avulla

TEKSTI ja KUVA: Leena Jokiranta

Lähes 35 vuoden ajan luokanopettajan puolisona olen seurannut kiinnostuneena erilaisten ideologioiden soveltamista suomalaisen peruskoulun arjessa. Itselleni on jäänyt vaikutelma siitä, että erilaisia ismejä ja arvo-ohjelmia on tarjolla ollut riittävästi – ja hyvinkin monipuolisesti.

Uusien ajatusmallien soveltaminen arjen koulutyöhön on varmasti pitkälti riippuvainen siitä, kuinka motivoitunut luokanopettaja on perehtymään uuteen ideologiaan sekä kuinka halukas – kriittisestikin – tarkastelemaan omia työskentelytapojaan, omaa ajatteluaan - ja ehkäpä omaa opettajaidentiteettiäkin.

Nykyisin monet pedagogiikkagurut peräänkuuluttavat empatian oppimista, oman itsensä etsimistä ja yhteistoiminnallisuutta.

Ehkäpä digitaalisuuden korostaminen ja hehtinen bittiarki erilaisine laitteineen ja ohjelmistoineen sekä sovelluksineen kaipaa vastapainoksi pohdiskeluvaa, kiireetöntä ja ihmisyyden ikiaikaisiin perushyveisiin kuuluvaa henkistä kilvoittelua, itsensä voittamista ja tärkeiden tavoitteiden saavuttamista tietösten ponnistelujen seurauksena.

Espoossa työskentelevä erityisluokanopettaja Kaisa Vuorinen on positiivisen pedagogiikan kouluttaja ja tekee aiheesta väitöskirjaa Helsingin yliopiston opettajakoulutuslaitoksella erityispedagogiikan oppiaineeseen.

-Positiivisen pedagogiikan lähtökohtana ovat perinteiset taidot ja onnellisuus, Vuorinen toteaa.

-Positiivinen pedagogiikka on taito-opetusta; se on myös kasvatustilasto, jonka lähtökohtana on vahvistaa toimivan ja vahvan luonteen taitoja. Positiivinen pedagogiikka nostaa esille sen, mikä merkitys ei-kognitiivisilla taidoilla on myös akateemiselle saavuttamiselle. Uskon, että koulu on paikka, jossa voidaan monipuolisesti opettaa hyvinvointia ja onnellisuutta.

Nämä näkökulmat ovat erityisen tärkeitä tämän päivän Suomessa. Taustalla on monia syitä.

-Kouluoppiminen on muuttunut paljon; samoin maailma ympärillä, Vuorinen arvioi.

-Vaikka uudessa opetus suunnitelmassa mainitaan yleviä asioita, selkeä havainto on sen alati pursuavammat vaatimukset. Kuinka oppilaan kasvua ihmisyyteen toteutetaan käytännön tasolla, riippuu kokonaan kunnasta ja viime kädessä yksittäisistä kouluista. Positiivinen pedagogiikka on Vuorisen mielestä koko kouluyhteisön asia.

-Sen perusta on työyhteisön asenteissa, koulun ilmapiirissä ja opettajissa. Siten siihen kannattaa perehtyä riittävän syvällisesti.

Luontevahvuudet, toipumiskyky ja yksilön kukoistus

Positiivisesta psykologiasta johdettu positiivinen pedagogiikka tarjoaa siis uusia ajattelumalleja koulumaailman tarpeisiin.

-On oivallettu, että PISA-tulosten katveeseen jäänyt oppilaiden luonteenkasvatus tarvitsee monipuolista ja uutta näkökulmaa, Vuorinen sanoo. Ihmisen luonne muovautuu läpi elämän: siten sitä voidaan kasvattaa – ja siihen voidaan vaikuttaa.

-Uskon vahvasti siihen, että positiivisen pedagogiikan keinoin voidaan rakentaa taitoja, joiden avulla nuori pärjää erilaisissa elämäntilanteissa: myös kriiseissä ja vaikeuksissa sekä joustavuutta edellyttävissä muutostilanteissa. Eräs olennainen osa positiivisen pedagogiikan sisältöä on toipumiskyvyn merkitys.

-Oppilasta voidaan opettaa vastoinkäymisestä toipumiseen. Hänelle voidaan osoittaa, että hän pystyy onnistuneesti käsittelemään pulmatilanteita ja ongelmia hyödyntämällä omaa sisäistä voimavaraansa ja sisäistä sinnikkyytään. Hyvinvointitaidot, onnellisuus ja omien vahvuuksien tiedostaminen toimivat vastavoimina masennukselle ja pahoinvoinnille. Monet tutkimukset ovat osoittaneet, että ilolla ja myönteisillä tunteilla on ratkaiseva voima oppimisen kannalta. Itsekin huomaan muistavani omalta opiskeluaikaltani kiinnostavan yksityiskohdan: ennen hankalaa tenttiä vahvistin itsetuntoani kehumalla hieman itseäni aiemmista saavutuksista ja muistuttamalla onnistumisista ja myönteisistä kokemuksista. Tämä auttoi merkittävästi myönteiseen lopputulokseen – siis tentin läpäisemiseen.

Positiivisesta pedagogiikasta kiinnostuneet saavat lisätietoa Huomaa hyvä! -kirjasta, jonka Kaisa Vuorinen on kirjoittanut yhdessä dosentti Lotta Uusitalo-Malmivaaran kanssa.

Tietoa ja kokemusten vaihtoa kaivataan

Tällä hetkellä positiivinen pedagogiikka on otettu käyttöön 10 espoolaisessa koulussa; muualla Suomessa on tarkoitus hyödyntää käytännössä positiivisen pedagogiikan oppimismalleja jo kevätkauden kuluessa.

-Koulutan viikoittain kouluissa eri puolilla Suomea, mikä on erittäin antoisaa oman tutkimustyöni kannalta, Vuorinen kertoo.

-Olen varsin kiinnostunut ihmisen luonteesta; siksi haluan tutkia sitä eri näkökulmista.

-Espoossa Meritorin koulussa erityisluokanopettajana työskentelevä Vuorinen on huomannut, mitkä kysymykset opettajanhuoneissa puhuttavat.

-Positiivisen pedagogiikan iso tavoite on parantaa kouluyhteisöjen työilmapiiriä; auttaa opettajia ja oppilaita nauttimaan työstään.

Tällä hetkellä opettajat tarvitsevat ennen kaikkea tietoa miten lähteä liikkeelle: informaatiota ja rohkaisevia esimerkkejä siis kaivataan; samoin avointa keskustelua ja kokemusten vaihtoa positiivisen pedagogiikan tuloksista. -Positiivisen pedagogiikan ainutlaatuinen vahvuus on siinä, että se tulee pikkujalkaa osaksi jokaista oppituntia: siten se näkyy konkreettisesti oppilaiden ja opettajien käytöksessä, Kaisa Vuorinen muistuttaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että erilaisia arjen tapoja, kuten ajattelua, puhetta ja käytöstä muokataan pienin askelin. -Olennaista on, että luokanopettaja kokee muutoksen myönteisen vaikutuksen omaan jaksamiseensa ja välittää esimerkin voimaa myös oppilaisiin.

Luokanopettajasta maatalousyrittäjäksi

TEKSTI ja KUVAT: Liisa Vuorela

Tervehdys Etelä-Pohjanmaalta Luopajarveltä Koskenojan Tilalta. Juureni löytyvät emäpitäjä Isoostakyrööstä. Maitotilan tyttärenä, yhtenä kolmesta, tulivat kaikenlaiset kone- ja eläintenhoitotyöt tutuksi heti jalkojen ylettyessä traktorin polkimille, oikeastaan jo vähän aiemminkin. Teini-ikäisenä paarmojen syödessä heinäpellolla tuli vannottua, jotten ikinä ainakaan maajussia naisi - vannomatta paras, kertoo luokanopettaja ja maitotilan emäntä Liisa Vuorela Jalasjärveltä.

Lukion jälkeen oli selvänä, että haikaudun jollekin lapsiin liittyvälle alalle. Lastenhoitajaksi valmistuin Vaasan sairaanhoito-oppilaitoksesta. Ensimmäinen vuosi epäpätevänä opettajana Lehmäjoen koulussa Isossakyrössä määräsi tulevien jatko-opintojeni suunnan. Toiveistani huolimatta en päässyt opiskelemaan luokanopettajaksi, mutta lastentarhanopettaja-koulutukseen Jyväskylään aukesivat ovet.

Ne kolme vuotta, jotka vietin Seminaarinmäellä, olivat aivan ikimuistoisia: Peurunka-päiviä, tutorointia, näyttelystä ja Semmareitten ensimmäisiä konsertteja. Onni on, että ystäviä noilta ajoilta kulkee yhä elämässä mukana. Työt alakoulun puolella jatkuivat opintojen jälkeen edelleen Isossakyrössä, elettiin aikaa, jolloin oli huutava pula pätevästä opettajasta. Palo pätevytykseen luokanopettajaksi oli kova ja kolmen vuoden ajan kouluttauduin avoimen yliopiston puolella työn ohella, aktiivisesti koko ajan. Vuonna 1993 alkoi Seinäjoella Tampereen yliopiston alaisuudessa poikkeuskoulutus, ja unelmastani oli tulossa totta.

Luokanopettajan tuoksu Eau de Navetta

Anturajärveltä löytyi Juha, yhteisellä 4H-kurssilla Ilmajoella olimme tutustuneet jo aikoja sitten. Ja silloli lehemä! Valmistumispapereissa sukunimi oli jo vaihtunut Vuorelaksi ja onneni oli, että työpaikkakin löytyi heti vastavalmistuneelle uudesta kotipitäjästä. Parin viikon sijaisuudesta tulikin puolen-toista vuoden pituinen työrupeama. Anna-Maija ja Antti olivat tässä pitäjässä ensimmäiset työparini, ja en olisi voinut parempia toivoa. Omalle kyläkoululle tuli virka auki ja vuoden 1995

alusta työmatkaa oli vain 800 metriä.

Samana vuonna Suomesta tuli osa EU:ta ja muutoksen tuulet alkoivat voimalla puhaltaa maataloudessa. Tiallammme oli tuolloin 25 lehmää parsinavetassa. Vuonna 1997 valmistui uusi pihatto, johon mahtui 70 lehmää. Nykyaikaisten systeemien ansiosta työ määrä ei suinkaan moninkertaistunut, mutta totta kai lisääntyi merkittävästi.

Jatkoin töitä opettajana ja päivän rytmi oli: aamulla navettaan, suihkun kautta opettajan hommiin, illalla navettaan ja muut työt siihen päälle. Valmensin aina luokkani siihen, että opettajalla voi jonain päivänä olla tuoksuna Eau de Navetta, sillä aina ei hiusten pesu innostanut. Rakastin työtäni, mutta vuosien kuluessa yhtälö alkoi käydä turhan raskaaksi. Vaikka minulla ei varsinaisia vastuualueita navettatöissä ollutkaan, kului kotitilan töihin paljon aikaa.

Monena nainen eläessään

Täytyy rehellisesti kertoa, jotta jo silloin ajattelin, että opettajan työ oli muuttanut niin paljon muotoaan, ettei varsinaiselle opetustyölle tahtonut jäädä aikaa. Opetussuunnitelmien laatimista, oppilas-huoltoryhmää ja muuta palaveria riitti viikosta toiseen. Ja kaiken lisäksi ne kuuluisat kolme syytä opettajaksi ryhtymiseen olivat tässä yhtälössä kääntyneet kesän työleiriksi.

Vuonna 2000 kauan kaivattu esikoinen syntyi ja sai parin vuoden päästä syntymäpäivälahjakseen pikkusiskon. Hoitovapaan aikana oli mahdollista miettiä, mitä tekisin isona. Perheen ja kahden vaativan työn yhdistäminen tuntui täysin mahdottomalta yhtälöltä. Perheneuvottelujen tuloksena irtisanouduin opettajan virastani 2005 ja jäin päätoimiseksi maatalousyrittäjäksi.

Timantti on lypsykarjan vanhin lehmä. Kahdeksan vasikan emo jatkaa lypsytyötään navetassa.

En ole katunut päätöstäni päiväakkään! Ihmettelijöitä todella riitti, sanoutua nyt irti varmasta eläkevirasta ja jäädä kotiin töihin. Olin todella varma valinnastani ja sarkastisesti totesin yleensä ihmettelijöille olevani nyt vain kotona ja aivan "viraatoon yksilö".

Työhistoriani on hyvin moninainen: jumppaohjaaja, juustolatyöntekijä, lomittaja, leikkikenttäohjaaja, uinninopettaja, lastenhoitaja, vaatekaupanmyyjä, opettaja ja nykyinen maatalousyrittäjä. Jokaisessa näistä töistä olen viihtynyt ja nauttinut työn tekemisestä. On valtava rikkaus, että olen saanut tutustua näin moneen eri alaan ennen omaa yrittäjyyttäni. Osaan varmasti antaa arvon kaikkien alojen parissa työskenteleville ihmisille.

Robotit lypsävät

Missään ammatissa ei tänä päivänä pääse helpolla. Useasta suunnasta valvontaa ja byrokratiaa piisaa. Opettajan työ on näissä 15 vuodessa varmasti hankaloitunut yhä lisääntyvän levottomuuden ja uusien vaatimusten myötä. Näin ulkopuolisena nykyään seuraavana, en voi käsittää uudessa opetussuunnitelmassa vahvasti esiin nousevaa koodausta.

Liisa ja Juha Vuorelan pihattonavetta sijaitsee Jalasjärven Luopajärven kylässä valtatie 19:n läheisyydessä. Liisa pitää Facebookissa tilan sivuja nimellä Koskenojan tila. Sieltä löytyy kuvia ja päivityksiä tilan tapahtumista.

Vieraat pääsevät navettaan vain suojava-rusteet yllä.

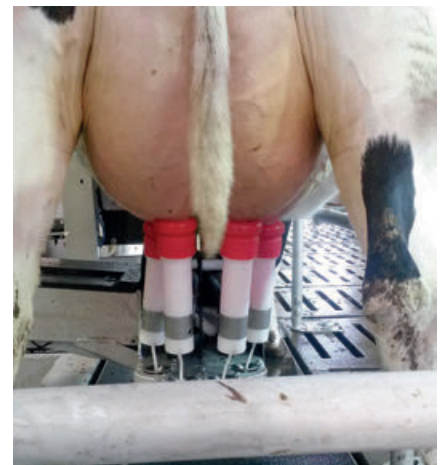
Olisiko kuitenkin tärkeämpää opettaa lapsille jo alakoulusta lähtien esim. kotitaloudesta perusasioita?

Jo opettajuuteni aikana otimme erittäin mielellämme koululaisia vierailulle navetalle ja se yhteistyö on säilynyt katkeamatta edelleenkin. Olen toittanut vuosikaudet tällaisten vierailujen merkityksestä kaikille muillekin tilallisille. On tärkeää tutustuttaa lapset nykyaikaiseen maidontuotantoon ja eläimiin tuotantosuunnasta riippumatta.

Nykyinen navettamme on 2013 valmistunut pihatto, jossa lypsytyön tekevät robotit. Kuulostaa melko yksinkertaiselta. Tarkennukseksi ehkä riittää se, että töitä löytyy 5 hengelle lähes

24/7. Uusia vasikoita syntyy tiheään tahtiin ja siemennettäviä riittää, siihen työhön koulutin itseni vuonna 2008.

Ainut asia mikä on nykyisessä työssäni jatkuvasti läsnä, on muutos. Lehmät ovat eläviä olentoja, jotka sairastuvat, poikivat tai vaikka karkaavat piittaamatta yhtään suunnitelmista, joita sinulla on kenties päivän varalle ollut. Kalenterista-kaan eläimet eivät tiedä mitään, rumba on päällä kaikkina päivinä, niin jouluna kuin juhannuksenakin. Olen vastuussa tilan porukan kanssa siitä, että eläimillä on aina kaikki hyvin. Lisäksi valvovia viranomaisia piisaa useammasta suunnasta, työllistämme suuren joukon virkamiehiä.

Jeera-lehmää lypsää Jaakko-roboti. Meillä eivät naiset lypsä, toteaa Liisa Vuorela.

Liisa Vuorela (taustalla neonvärisessä takissa) on juuri ruokkinut Luopajarven koulun vanhempaintoimikunnan kanssa ravintolapäivänä 500 navettarunssivierasta. Tapahtuman tuotto käytetään koulun retkiin ja muuhun tarpeelliseen.

Tervetuloa maatilalle tutustumaan

Viekää luokkianne vierailulle maatilalle! Meille saa aina sopia vierailuja, mutta joka puolelta Suomea löytyy tiloja, joille pääsee tutustumaan. Ottakaa yhteyttä paikalliseen MTK:n toimistoon ja sieltä varmasti saatte yhteystietoja.

Tanelinrannan koulun 2. luokan väki oli meillä vierailulla keväällä 2014. Ryhmän astuessa ulos linja-autosta useamman sormet nousivat nenävarvarta tukkimaan. Lietettä oli koko maatalousvaltaisen kylän alueella levitetty lannoitteeksi peltoon, ja haju oli tietenkin sitä mukaa. Selitin lapsille, miten tärkeä lannoite liete on pelloille ja kuinka siitä saadaan uutta kasvuvoimaa, jotta pellosto voidaan taas syksyllä korjata satoa. Melko tyrmistyneenä yksi työstä heitti kysymyksen ilmoille: Mitä, onko sitä lietettä siis näkkileivässäkin?

Teillä ja meillä riittää työsarkaa. Hyvää vuodenjatkoa ja tervetuloa meille!

Maatalousyrittäjät Juha ja Liisa Vuorela ottavat vastaan karjanjalostuksesta kiinnostuneita vieraita.

Tänään se alkaa (1999)

TEKSTI: Pertti Kansanen

Tuntuu pahalta, kun koulutuksesta leikataan. Onkohan se välttämätöntä? Nyt voisivat päättäjät istahtaa ja katsoa tämän leffan. Se pyrkii näyttämään, että jos lapsi joutuu kärsimään tai laajemmin, jos perheen toimeentuloa horjutetaan, joudutaan siitä aivan varmasti maksamaan myöhemmin. Useimmin paljon enemmän kuin mitä toimintavaroja leikataan. Kyllä kaikki sen tietävät, mutta eikö siitä välitetä?

Elokuvassa kuvataan lastentarhan toimintaa taloudellisessa kurimuksessa. Kaikki tarkoittavat hyvää, mutta tukea ei silti löydy tarpeeksi. Lastensuojelu yrittää auttaa, mutta se on samanlaisessa pinteessä kuin lastentarhakin. Työntekijät puurtavat urhoollisesti. Aina löytyy ihanteellisia ihmisiä, jotka ovat valmiita auttamaan. Kaikki eivät kuitenkaan jaksa. Vauraissakin oloissa kehkeytyy ongelmia, toisenlaisia, mutta köyhyys ja puute johtavat apatiaan tai kapinaan. Useimmiten molempiin.

Elokuva kertoo alueesta Pohjois-Ranskassa, jossa väestö sai toimeentulonsa kaivoksista. Nyt kun kaivokset on suljettu, jäljellä on työttömyys ja yhä paheneva taloudellinen ja sosiaalinen tilanne. Tapahtumat sijoittuvat lastentarhaan, jonka johtajaopettajan kokemuksen mukana eletään. Vaikeat olosuhteet heijastuvat lasten maailmassa. Elokuva tuo osuvasti esiin sen, miten työttömyys on samaa kuin toivottomuus ja kuinka lapset kärsivät siitä.

Pahinta on, kun ei ole rahaa edes ruokaan ja sosiaalihuolto vaatii yrittämään vähän itsekin. Mitenkäs yrität, kun vii-

koksi on viisi euroa äidille ja lapselle? Sillä ostetaan keksiä ja maitoa, keksit liotetaan maidossa ja sillä pärjätään viikko. Koulun säännöt sanovat, että lasten pitää tuoda omat eväät kouluun. Jos ei tuo, lähetetään kotiin. Vanhemmat pyydetään keskustelemaan, kun tytär on ruvennut myöhästelemään. Ei ole mitään syytä panna herätyskelloa soimaan, kun ei enää ole töitä.

Opettajat ja lastenvalvojat kyllä tietävät ja yrittävät, mutta byrokraatia ja tiukka budjetti eivät jousta. Lastenhoitajan ja psykologin virat on lakkautettu ja perhe-suunnittelun varoja on vähennetty. Tämä näkyy lastentarhan arjessa. Kohdataan siivottomuutta, monenlaista puutetta, lapsia piestään ja vanhempien elämä luisuu alkoholismiin ja välinpitämättömyyteen. Kollegat ummistavat silmänsä, kun muuta ei voi.

Kaiken surumielisen perusvireen ohella elokuvassa on hienoa pedagogista kuvausta. Pienet lapset ovat aina viehättäviä seurattavia. Huomiota herättää, miten jo lastentarhassa opetetaan lukemaan ja kirjoittamaan. Ei väkisin, mutta määrätietoisesti kuitenkin. Lapsiin suhtaudutaan rehdisti, toiminnasta huokuu iloisuus ja tarmokkuus. Lastentarhan ainoa mies(!) (**Philippe Torreton**) kamppailee koulunsa ja lasten puolesta, joutuu ristiriitoihin poliitikkojen ja kollegoidensa kanssa, mutta onnistuu tietysti lopulta. Ehkä niin voi tapahtua oikeastikin? Hän saa aikaan lääkärintarkastukset ja voittaa sosiaalityön puolelta kumppaneita.

Huvittavan hienoa on seurata, miten

tarkastaja saapuu lastentarhaan ja miten hän seuraa lasten touhuja. Opettajat houkuttelevat lapsia tekemään kaikkea sitä, mitä nämä ovat oppineet ja mitä opettajat luulevat tarkastajan odottavan. Tarkastaja istuskelee, selaa papereita ja puhelee kännykkäänsä. Lopulta hän lähtee ja antaa opettajalle muutaman täysin yhdentekevän ja älyttömän ohjeen. Onneksi meillä ei enää ole tällaista tarkastustoimintaa. Tietenkin koulunpitoa täytyy valvoa, mutta pedagogista auktoriteettia tarkastajilla ei voi olla. Keskustelua ja ohjausta voi silti harjoittaa rakentavassa hengessä.

Elokuvaan on käsikirjoitettu aika paljon turhiakin ongelmia. Lastentarhanjohtaja Daniel on avoliitossa Valerian (**Maria Pitarresi**) kanssa, jolla on murrosikä lähestyvä poika. Tällä on isäongelma, lisäksi hän joutuu huonoon seuraan. Välit paranevat ja kosintakin nähdään. Daniel on turhautunut työhönsä ja uhkaa häipyä. Lukukauden loppukohtauksessa hän kuitenkin toteaa, että kaikkea sitä tulee puhuttua. Kutsumus voittaa.

Taas yksi lisä ranskalaiseen opettaja-elokuvamaailmaan. Mahdetaanko elokuvan ohjaajaa, **Bertrand Tavernieriä**, tuntea Suomessa? Tänään se alkaa ei ole hänen ainoa elokuvansa. Niitä on aika monta. Ne, jotka ovat kiinnostuneita jazzista, ovat varmaan nähneet **Dexter Gordonin** elämää kuvaavan filmin *Round Midnight*.

Pulpetin takaa metsään oppimaan

TEKSTI: Mäntsälän Saaren koulun 5.-luokka ja luokanvalvoja.

Toteutimme Mäntsälän Saaren koululla syksyllä 2015 koulun lähimetsään Riukupuisto-projektin. Projektin tavoitteena oli luoda koululle kokonaan uusi oppimisympäristö tulevaisuudessa hyödynnettäväksi. Lisäksi tarkoituksena oli oppia rakentamisen ohessa tietoa luonnosta, sen hyödyntämisestä ja vanhasta kulttuuriperinnöstämme. Näiden taitojen mukaan saaminen luokassa tapahtuvaan opetukseen kun ei ole nykyään mikään itsestäänselvyys. Ohjaajaksemme projektiin saimme taiteen maisteri Janne Inkeröisen. Hän osoittautui erinomaiseksi tarinankertojaksi sekä luonnonmateriaalien hyödyntäjäksi.

Rakensimme kaksi kotaa mänty-, kuusi- ja leppäriukuja tukirakenteina käyttäen sekä riippusillan köysistä. Etsimme metsästä sopivan paikan. Aloitimme projektin puhumalla metsän hengistä ja siitä, miten metsässä pitää olla kunnioittava metsää. Hyvien vanhojen tapojen mukaisesti metsän haltijalta piti ensin pyytää lupa puun kaatamiseen. Alimmainen oksa hakattiin poikki ja siirrettiin lähelle nuorempaa puuta, johon haltija saattoi siirtyä jatkamaan elämäänsä.

Kotaa rakentaessamme otimme isosta pinosta tukevia puita ja veimme ne yhdessä metsään. Nostimme kaksi kolmen puun nippua pystyyn, levitimme tukevasti kodan hahmotelmaksi ja aloimme asettelemaan ympärille lisää riukuja. Pystypuiden väliin sahattiin kyynärän pituisia poikkipuita, jotka kiinnitettiin sisälmarulla pukkiliitoksella. Onnistunut pukkiliitos kestää noin sadan kilon painon.

5.-luokkamme sai aikaan oman, yksihuippuisen kodan, joka päällystettiin riu'uililla ja laudoilla. Projektin edetessä kotamme alkoivat hahmottua aina vähän kerrassaan. Suuremman kodan päälle 6.-luokkalaiset levittivät pressua sateen- ja tuulensuojaksi. Pienempi kota suojattiin tiiviisti rimoilla ja laudoilla. Kotien seinien viereen rakennettiin hal-

Ensimmäisen kodan tukirakenteet pystytettynä.

Oikeaoppisesta kodasta löytyy tietenkin myös kuninkaantuoli arvovieraan istuttavaksi.

litsijan istuin ja muita istuimia. Keskelle kotaa kokosimme kiviä, jotka suojaavat tulipaikkaa. 6.-luokan kodan tulipaikalta puolestaan löytyvät ikiaikaiset tulentekovälineet; hieromalla puuta toiseen voi yrittää saada aikaan tulta.

Mitä opimme luokkana projektista?

Tarvitsimme projektissa sahaustaitoja mm. välityönä tehdyn parrä-soittimen

valmistamisessa. Kouluttajamme näytti meille myös, miten tarvittaessa halkaistaan käsivarren paksuinen runko kahteen osaan.

Viidesluokkalaiset kommentoivat mennyttä projektiaan seuraavin tavoin: Jennan mielestä riukumetsäprojektissa oli "hauskinta rakentaa kotaa". Luokan tyttöjen mielestä oli kivaa, koska sai oppia uusia solmuja ja vanhoja majantekotyylejä. Toki välillä oppilailta tuli myös kommentteja kuten "minähän osaan jo

Luokan tytöt nuotiopohjaa ja kodan sisustaa suunnittelemassa.

sahata”. Kaikista erikoisinta oli oppilaiden mielestä kuitenkin tehdä ja soittaa karhunkutsusoitinta, jossa oli suippo-puunpala narun päässä.

Koko luokka sai oikeasti tehdä omin käsin perinteisillä liitostekniikoilla. Välillä toki oli rankkaakin, eikä aina joka päivä olisi jaksanut tehdä yhtä huolella. Luokan edistyminen näkyi kodan ulkoasusta, mikä auttoi eteenpäin. Opettaja Simo Peltonen kommentoi projektia melkoiseksi arkirutiinien rikkojaksi. Rakentamisvaiheet olivat opettajan mielestä omiaan opettamaan keskeneräisyyden sietämistä. Valmiita seinärakenteita tai köysisiltoja puiden välissä ei syntynyt hetkessä. Lopulta koulun yhteisessä nimikilpailussa kylä nimettiin Hemuli-laaksoksi. Se pitääne ainakin meidän luokkamme kiireisenä tulevaisuudessakin huollon merkeissä, jotta kylä olisi vielä pitkään kaikkien vierailijoiden vapaassa käytössä.

Projektin toteutus: Saaren koulun 5.- ja 6.-luokka, kouluttaja Janne Inkeroinen sekä teknisen työn opettajat.

Jennan mielestä riukumetsäprojektissa oli "hauskinta rakentaa kotaa".

Pinokkio opettaa käsittelemään tunteita

TEKSTI: Tia Ukkola, Johanna Kuivala, Khadija Karahni, Neea Hattunen, Tony Mäkinen, Rafael Okkonen, Sami Kilpinen, Lea Johkimow, Leevi Halslahti, Tomi Kyyrö 6e lk Lahden Lotilan koulusta

Aleksi Holkon esittämä Pinokkio oppii nöyryyttä, pyyteettömyyttä ja toisten kunnioittamista. Näytelmää esitetään vielä toukokuussakin. Kuva: Johannes Wilenius

Draamajaksomme alkoi draamapedagogi Anna-Riitta Partasen ohjauksessa. Jaksoon kuului tunteista puhuminen, tunteiden osoittaminen draaman keinoin sekä Pinokkio-näytelmän katsomiseen valmistautuminen.

Pinokkio esitettiin Lahden kaupunginteatterissa. Esitys oli **Juha Kukkonen** uusi näyttämösovitus **Carlo Collodin** alkuperäisestä Pinokkio-sadusta, jossa nukke tahtoi tulla oikeaksi pojaksi. Tuore tulkinta klassikotarinarista vei meidät tulevaisuuteen, jossa maailma on jakautunut kahtia. Pinokkion elämä oli täynnä vaaroja ja se teki näytelmästä jännittävän. Myös valot ja musiikki toivat lisäjännitteen teatterikokemuksemme. Esitystähän ei suositeltu alle kouluikäisille lapsille juuri sen jännittävyden takia.

Seikkailu alkoi, kun työttömäksi jäänyt puuseppä Geppetto löysi jättömaalta puupölkyn. Hän veisti siitä puunuken, vaikka järkevämpää olisi ollut myydä puu polttopuiksi. Myrskyisänä yönä ta-

pahtui kuitenkin ihme, ja nukke heräsi eloon. Geppetto nimesi nukan Pinokkioksi. Tämä osoittautui tottelemattomaksi ja hän karkasi maailmalle. Tästä alkoi huikea ja jännittävä seikkailu. Mukana matkassa on myös Satu-Sirkka, joka toimi Pinokkion omanatuntona.

Karkumatka vei Pinokkion julmaan, pelottavaan maailmaan, jossa hän törmäsi petollisiin roistoihin, ahneuteen, pahuuteen ja kyynisyteen. Jokaisen rankankin koettelemuksensa kautta Pinokkio oppi pyyteettömyyttä, nöyryyttä, uhrautumista ja toisen ihmisen kunnioittamista. Näytelmässä puhuttiin paljon erilaisista tunteista, joita Pinokkio oppi seikkailunsa aikana.

Oppilaani tunnistivat näytelmästä ilon, vihan, hämmennyksen, surun ja rakkauten tunteita. Loppulaulun sanat kiteyttivät hienosti näytelmän opetuksen: ”Me tarvitsemme enemmän olkapäitä kuin kyynärpäitä!”

Oppilaat pitivät erityisesti lavastuksesta, puvustuksesta, meikkauksesta sekä valojen käytöstä. Roolihahmoista parhaiten jäivät mieleen tunteellinen Pi-

nokkio, lempeä Satu-Sirkka sekä ilkeät kissa ja kettu. Suosittelemme näytelmää kouluikäisille lapsille ja kaikille aikuisille. Herkimmät voivat varata mukaansa nenäliinoja.

Pinokkio Lahden kaupunginteatterissa:

- **Ohjaus ja sovitus** Juha Kukkonen
- **Lavastus** Janne Siltavuori
- **Pukusuunnittelu** Niina Pasanen
- **Valosuunnittelu** Harri Peltonen
- **Äänisuunnittelu ja musiikki** Kai Poutanen
- **Laulut** Anni-Majja Koskinen
- **Rooleissa** Jori Halttunen, Aleksi Holko, Liisa Loponen, Jari-Pekka Rautiainen, Sirja Sauros (vier.), Ritva Sorvali ja Timo Väliisaari

Mervi Heikkilä: Ponikesä, kuvitus Marianne Mäki, selkokirja, Avain, 2015

Selkokielellä ponin elämää

TEKSTI: Raimo Hautanen

Ponikesä on **Mervi Heikkilän** kirjoittama selkokirja. Lukija pääsee seuraamaan Rasmus-ponin ja hänen pienen hoitajansa Liisa-tytön yhteistä, kesänmittaista matkaa. Kirjassa kerrotaan selkeästi ja ilman turhia adjektiiveja poninhoitoon kuuluvista asioista. Kirjan henkilötkin esitellään erikseen näytelmän käsiohjelman tapaan.

Tarinan myötä tutustutaan ponin harjoittamiseen, ratsastamiseen, kengitykseen ja ruokintaan. Jopa pienet sairaudet parannetaan ja osallistutaan agility-kisoihin, kunhan Rasmus on voitannut arkuutensa astua kavioidensa autonrenkaan sisälle.

Marianne Mäki on kuvittanut 88-sivuisen kirjan lyhyen kauniilla ja lavealla siveltimellä maalaten. Ponikesä-kirjan mukana tulee äänikirja.

Seinäjoen Ylistarossa asuva kirjastojohtaja Mervi Heikkilä (s. 1975 Alajärvellä) on kirjoittanut kymmenkunta lasten- ja nuortenkirjaa. Hänen arkea ja fantasiaa yhdistelevä nuortenkirjansa Louhen liitto oli tänä vuonna Topelius-palkintoehdokkaana.

Leijonakoru

Se oli ihan tavallinen torstai. Lounaaksi oli tarjolla klassikko; hernekeittoa ja ruisleipää. Palanpaineeiksi vielä vesi ja rasvaton maito (myös laktoositon vaihtoehto) ja rohkeimmille piimää (myös laktoositon vaihtoehto).

Siitä oli hyvä jatkaa historian tunnille. Aiheena viikingit. Kovinta kaasua esimurkuille; ryöstöjä, raiskauksia ja tappoja. Viikinkien jälkeen kylät paloivat kuin pääsiäisvalakat Pohjanmaalla. Täysin jumalatonta meininkiä. Tai siis melkein. Olihan heillä useita jumalia. Viikinkien tekemillä rengasmatkoilla jouduttiin usein huutamaan apuun Odinia, sodanjumalaa. Odin oli erilainen kuin muut jumalat. Hän oli hurja ja arvaamaton. Hän oli luopunut jopa toisesta silmästään ryypiskellessään Mimirin viisauden lähteestä. Ryypäsi ja ryypäsi, eikä tuntunut missään. Ei tullut viisautta. Samanlaisen pään kun saisi (tuon ryypäämisen suhteen). Ei tunnu missään.

-Minun isoveljeni on Odinin soturi. Hän kuuluu Soldiers of Odiniin. Jami on myös hurja ja arvaamaton. Ainakin silloin kun äiti ei päästä häntä katupartioon, totesi Jani.

Aikamme keskustellessamme totesimme katupartioiden olevan laillisia, mutta poliisi valvoo turvallisuutta. En juurikaan viitsinyt avata järjestön ja sen jäsenistön taustoja. Sen sijaan avasin netin ja totesin Odinin sotilailta olevan Facebookissa vajaa 25000 tykkäystä. Onneksi olen alakoulussa, huokaisin lähtiessäni opettajahuoneeseen.

Tunnelma oli ollut parempi luokassani. Opettajahuoneessa nimittäin haalittiin kriisiryhmää kiireellisesti koolle. Cedercreutzin Joakimista oli tullut uusnatsi. Varmasta hypokoikapsaan saajasta oli yhdessä yössä kuorittunut esille leijonatunnusten kantaja. Kriisiryhmä painotti ennakointia. Välitunnilla jatkuva seuranta. Ei todellakaan lähellekään Ibrahimia ja Abdirahmania. Ei edes jalkapallokentällä.

-Pojathan pelaavat samassa joukkueessa ja ovat parhaita kavereita, ihmettelin ääneen.

-Niin olivat. Tammikuussa on vielä jalkapallossa siirtoikkuna auki. Nyt tuli uuden seuran haku Ibrahimille ja Abdirahmanille. Mitään ei riskeerata, totesi Joakimin oma opettaja.

Samalla hän valahti kalmankalpeaksi ja piteli rintaansa. Terveystoimittaja muistutti, että olisi jo korkea aika saada taloon defibrillaattori. Varsinkin, jos täällä terveet ihmiset alkavat saamaan sydänkohtauksia.

-Minulla on tänään Joakimin arviointikeskustelu. Voisiko joku tulla luokan lähelle turvaamaan selustaa, kuiskasi Joakimin oma opettaja tuskin kuultavasti.

Lupauduin muka järjestelemään kuvaamataidon varastoa huutomatkan päähän.

Puolen tunnin kuluttua katselin mustaa pientä ulkoilutakkia ja mustaa pipoa, joissa molemmissa loisti valkoinen leijona. Samassa hetkessä vierelläni oli samanlainen yhdistelmä, mutta kokoa XL.

-Moro Veteläinen. Mitä pidät takista? Vaihdoin juuri autoa. Aito ranskalainen Peugeot. Sain pojalle ja itselleni takin ja pipon kaupan päälle, sekä kumimatot, kysyi isä Cedercreutz.

Lopuksi on pakko opettaa latinaa. Soldiers of Odinin latinaa, ja se tarkoittaa. En saanut ihan käytyä peruskoulua loppuun.

Maanpuolustuskasvatus kuuluu kouluun

TEKSTI: Aki-Mauri Huhtinen ja Raimo Hautanen KUVA: Vastavalo/Tarja Hoikkala

Yhteiskuntaoppi tulee uuden opetussuunnitelman myötä alakoulujen oppiainevalikoimaan. Oppiaineessa käsitellään muun muassa yhteiskunnan pelisääntöjä, länsimaista demokratiaa ja rahankäyttöä. Suomen itsenäisyydestäkin puhutaan, mutta varsinaista maanpuolustuskasvatusta ei vielä ole opetussuunnitelmassa.

Perustuslain mukaan jokainen Suomen kansalainen on velvollinen olemaan osallisena isänmaan puolustamisessa tai avustamaan siinä. Kansalaisille annettun velvollisuuden ymmärtämiseksi myös koulun tulisi antaa tietoja ja valmiuksia sen täyttämiseksi.

Everstiluutnantti ja filosofian tohtori **Aki-Mauri Huhtinen** toimii johtamisen sotilasprofessorina Maanpuolustuskorkeakoulussa. Hän korostaa, että puolustusvoimat tutustuu nuoriin vasta silloin, kun asevelvolliset tulevat kutsuntoihin.

-Se mitä ihmiselle on tapahtunut 0-17 ikävuosien aikana, ratkaisee, millaisia onnistumisen elämyksiä hänellä on tullessaan varusmieheksi. -1960-luvun alussa tehtiin poliittinen ratkaisu, jonka mukaan maanpuolustuskasvatusta annetaan pääsääntöisesti vain varusmiehille sekä valtakunnallisilla ja alueellisilla maanpuolustuskursseilla. Turvallisuus nähtiin asiana, jota ei haluttu opettaa koululaitoksessa, Huhtinen toteaa.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta (MTS) tekee vuosittain

mielipidetutkimuksia Suomen maanpuolustuksesta. Se on pysyvä parlamentaarinen komitea, joka toimii hallinnollisesti puolustusministeriössä.

-Tämä instrumentti on oikeastaan ainoa laaja kannanotto maanpuolustukseen. Pelkällä mielipidemittauksella tuskin voidaan laajentaa, keskustella ja avata kansalaisyhteiskunnassa ajatuksia maanpuolustuksesta, epäilee Huhtinen.

Turvattomuuden tunne lisääntynyt

-Nykyisin informaatiovaikuttaminen ja esimerkiksi sosiaalisen median vihapuhe laittavat pohtimaan, olisiko medialukutaitoa ja keskeisiä turvallisuusasioita käsiteltävä myös koulussa ja laajemmin kansalaisyhteiskunnassa.

-Venäjän pelko on edelleen vaikea asia varsinkin Suomea vielä johtaville suurille ikäluokille: Kuka, missä ja milloin saa puhua turvallisuuspolitiikasta? Puhumattakaan siitä, kuka ja miten sitä opetetaan, Aki-Mauri Huhtinen sanoo.

KUVA: Raimo Hautanen

Everstiluutnantti ja filosofian tohtori Aki-Mauri Huhtinen toimii johtamisen sotilasprofessorina Maanpuolustuskorkeakoulussa.

-Kansalaisten turvattomuuden tunne on tutkimusten mukaan lisääntynyt. Vuonna 2014 koko kansasta vain 33 prosenttia uskoi Suomen hyviin mahdollisuuksiin puolustautua tavanomaisin asein käytävässä sodassa. Määrä oli 64

prosenttia vielä vuonna 2000. Usko on heikentynyt etenkin kriisiaikoina.

-Varusmiehistä yli 70 prosenttia kannattaa puolustautumista silloinkin, kun tulos näyttää epävarmalta.

Maanpuolustus koskee Huhtisen mielestä koko kansalaisyhteiskuntaa. Puolustusvoimilla on toki tärkeää ja selkeää tehtävänsä maanpuolustuksessa. Muidenkin hallinnonalojen asenteissa on tapahduttava muutos, jos halutaan edistää maanpuolustusta.

-Puolustusvoimat voi tehdä asialle melko vähän, vaikka se onkin keskeisessä roolissa.

-Varusmies on sisällä järjestelmässä 6-12 kk, ja kertausharjoituksia on melko harvoin. Poliittisen päätöksenteon pitäisi kannustaa erityisesti opetus- ja kulttuurin hallinnon ala pohtimaan, miten sen vastuulle kuuluvaa henkistä maanpuolustusta ja kokonaisturvallisuutta edistetään.

-Puolustusvoimilla on selkeää ja tärkeää sekä pitkän linjan tehtävä tässä kokonaisuudessa, mutta ratkaiseva kehitys on kuitenkin muilla hallinnonaloilla, jos selvää muutosta halutaan, Huhtinen esittää..

-Onneksi kokonaisturvallisuudesta on alettu puhua, ja pakolaiskeskustelu on osaltaan saanut kansalaiset havaitsemaan, että aihe koskettaa meitä kaikkia

ja on nimenomaan turvallisuuskysymys. Ihmiset kaipaavat yhteisöllistä turvallisuuden tunnetta.

Joskus lyötävä nyrkkiä pöytään

-Koulujen opetustavoitteet ovat toinen asia. Yhä ajatellaan, että oppimisen kuuluu tapahtua luokassa ja perustua aikuisen antamaan tietoon ja taitoihin. Maanpuolustusta ja turvallisuutta ajatellen koululaitoksen tavoite saada peruskoulunsa päättävästä nuoresta itseensä uskova, omat vahvuutensa ja kehittämisalueensa tunnistava on hyvä.

-Valitettavasti moni nuori joutuu rakentamaan identiteettiään sille, mitä hän ei osaa: Sinulla ei ole kielipäätä tai matematiikkapäätä. Varsinkin poikien oppimisvaikeudet, syrjäytyminen ja levottomuus saattavat kieliä siitä, että ongelma ei ole pelkästään pojissa, vaan heille annetun opetuksen rakenteissa, opettajien maailmankuvassa ja kommunikaatiotavoissa.

-Jos ennen 18 ikävuotta kukaan aikuinen ei ole asettanut rajoja, ”iskenyt nyrkkiä pöytään” tai käskenyt tekemään epämiellyttäviä asioita, on nuorten vaikea ymmärtää sotilaskuriin välillä liittyvää ehdottomuutta, Aki-Mauri Huhtinen kiteyttää.

-Liikkuva, hyväkuntoinen, monitaitoinen ja utelias lapsi ja nuori olisi puolustusvoimien kannalta paras lähtökohta.

Ulos luokahuoneesta ja liikkumaan!

-Puolustusvoimien kannalta koulun luokahuone ja liikaa istuminen ovat kielteisiä asioita. Kutsuntoihin tulevat nuoret ovat joskus taantuneet mm. ulkona olemisen, oman toimintakyvyn ylläpitämisen ja ”partiolaisen” perustaitojen osalta tilaan, jossa kaikilla varusmiehillä kuusi kuukautta ei riitä kehon hallinnan, jaksamisen ja henkisen aikuistumisen osalta vastaamaan puolustusvoimien toivomaa sodan ajan tehtävien vaatimuksia.

-Viimeaikaiset tutkimukset mm. liikunnan ja oppimisen yhteydestä ovat juuri sitä, mitä puolustusvoimissa kaivattaisiin. Toisaalta varusmiespalvelukseen astuvilla nuorilla on uusia osaamisalueita ja taitoja, joita voitaisiin paremmin hyödyntää, Aki-Mauri Huhtinen sanoo.

-Kokonaisturvallisuuden ja maanpuolustuksen merkityksestä tulee käynnistää keskustelu. Samalla on ratkaistava, miten, missä ja kuinka näitä asioita opetetaan, Huhtinen toteaa.

LIITY SUOMEN LUOKANOPETTAJIIN! Etujasi valvoo vain luokanopettaja!

Jäsenmaksut:

vuosimaksu	60 e
eläkeläiset, opiskelijat, perhevapaalaiset, työttömät	10 e
vuorotteluvapaan aikana	
1. vuosi	10 e
$\frac{1}{2}$ vuotta	30 e
pariskunnat (samassa osoitteessa asuvat jäsenet)	60 e + 35 e = 95 e

Suomen Luokanopettajat ry

www.suomenluokanopettajat.fi toimisto@suomenluokanopettajat.fi tili FI58 57800720142798

Maksajan nimi: _____

Syntymäaika: _____ Sähköpostiosoite: _____

Osoite: _____

Kunta/koulu: _____

Valpperin uudessa kyläkoulussa loikattiin digiaikaan

TEKSTI ja KUVAT: Marja Heikkilä

Nousiaisissa kyläkoulun ovia ei lyötäkään säppiin, vaan rakennettiin kokonaan uusi koulutalo. Viime syksynä valmistunut Valpperin kyläkoulu kuuluu maan uusimpiin ja kestää vertailun myös sähköisten opetusmateriaalien käytössä.

Varsinaissuomalaisessa Nousiaisten Valpperin kylässä harpattiin lukuvuoden alkaessa uuteen aikaan niin tilojen kuin opetustapojenkin puolesta. Neliopettajaisessa, 62 oppilaan koulussa iloitaan uusista toimivista tiloista ja ajanmukaisista opetusvälineistä. Koulun väen mukaan opettaminen ja oppiminen tuskin voisi olla hausempaa.

Tosin Valpperin koulun oppilaat eivät voi enää tirska opettajan leukaperässä olevalle liitutahralle. Näet liitutauluja ei enää ole, ne on korvattu suurilla äly- ja

monitoimitauluilla. Älytaulujen ja tabletien myötä koulussa voidaan hyödyntää aiempaa monipuolisemmin sähköisiä oppimateriaaleja.

– Kun voittaa alun epävarmuuden ja pääsee sähköisten materiaalien kanssa sinuiksi, niistä ei enää luopuisi mistään hinnasta, koulun rehtori, luokanopettaja **Pirjo Rantanen** kuvaa.

Eriyisen käyttökelpoisiksi hän on todennut kosketusnäyttötaulut matematiikassa: asioita ja ilmiöitä saa opetettua kiinnostavasti ja havainnollisesti.

Toistaiseksi älytaululle pääsee tekemään tehtäviä yksi oppilas kerrallaan. Käyttöön on tulossa sovellus, jonka myötä useampi oppilas voi osallistua tehtävän tekoon omalla tabletilla tai kännykällä.

Valpperissa digiaikaan hyppäsivät myös esikoululaiset. Kosketusnäyttöillä pikkuiset sormet siirtelevät kuvakkeita

tottuneesti ja äänneet löytävät kirjainvastaavuuden nopeasti.

–Tietotekniikan osuus korostuu kaiken aikaa ja on hyvä, että laitteiden hyötykäyttöön päästään kiinni pienestä pitäen. Kirjoja, kyniä ja paperia ei ole kuitenkaan kokonaan hylätty, vaan niillä on yhä vahva sija opetuksessa, esiluokanopettaja **Elina Rinne** huomauttaa.

Nousiaisten kunnassa esikoulut ovat toimineet jo vuodesta 1971 alakoulujen yhteydessä, ja tämä on havaittu toimivaksi ratkaisuksi.

Onnellisen väen koulu

Ei enää vuotavia kattoja, ahtautta eikä sairastuttavaa sisäilmaa. Uusi koulu on antanut niin oppilaille kuin opettajillekin uutta intoa koulutyöhön.

– Oma työmotivaatio on ollut aina hyvä, mutta totta kai uusissa tiloissa toi-

miminen ja modernit työvälineet antavat aivan uudenlaista virtaa, luokanopettaja **Markus Ala-Kauhaluoma** lausahtaa.

Pinta-alaa uudessa koulussa on kaikkiaan 600 neliötä. Koulutaloa voi luonnehtia pieneksi ja kompaktiksi. Tilaratkaisuisia opettajat kiittävät erityisesti opetustilojen ja kalusteiden muunneltavuutta. Luokkien välissä on jakotilat, jotka helpottavat oleellisesti yhdysluokkaopetusta.

Vanhanaikaisista pulpeteista luovuttiin ja tilalle hankittiin sirot, helposti siirreltävät työpöydät. Esi- ja alkuopetuksen oppilailla on säädettävät tuolit, isommilla oppilailla pyörivät työtuolit.

–Tila- ja kalusteratkaisut tukevat erilaisia opetus- ja työskentelytapoja, luokanopettaja **Satu Mäkinen** kiittää.

Koulurakennuksen sijaintikin on Rantasen mukaan vanhaa parempi.

–Pururata ja hiihtoladut lähtevät likipitään koulun nurkalta. Lisäksi luontoon ja metsäretkelle pääsee suoraan koulun pihalta.

Omia liikuntatiloja ei koululla ole, vaan sisäliikuntatunnit pidetään naapurissa sijaitsevassa urheilutalossa. Jo melko iäkkään rakennuksen pesu- ja pukuhuonemat sekä salin lattia kunnostettiin pitkälti urheiluseuran ja kyläläisten talokootyönä.

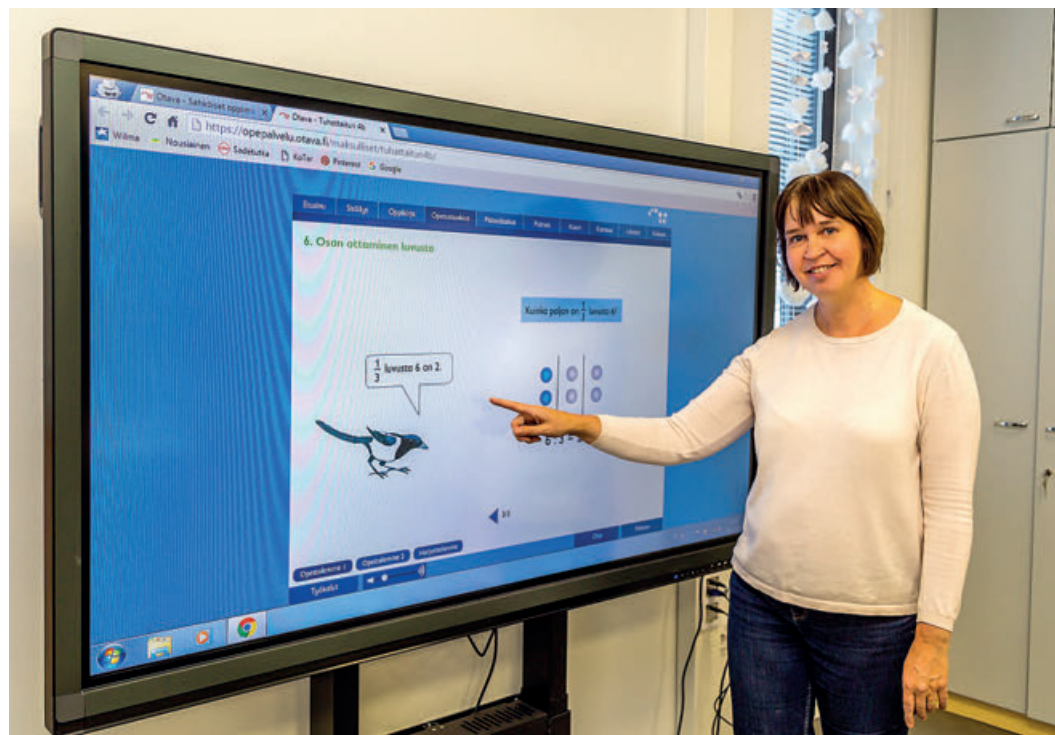
–On järkevää hyödyntää olemassa olevaa rakennuskantaa. Sitä paitsi koulurakennuksen hintalappu olisi ollut huikean paljon suurempi liikuntasalin kanssa. Nyt uudisrakennus saatiin 1,5 miljoonalla eurolla, Rantanen painottaa.

Sinnikkään yhteistyön tulos

Kyläkoulujen ovia naulataan kiinni yhä kiihtyvällä vauhdilla. Esimerkiksi Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa lakkautettiin viime syksynä kymmenen kyläkoulua.

Läpihuutojuttuna ei edennyt Nousiaisten kouluhankekaan. Valpperin koulun huonokuntoisuus todettiin jo vuonna 2008. Remontin sijaan kustannustehokainta olisi uusien tilojen rakentaminen. Nousiaisten kunnanvaltuusto päätti uuden koulun rakentamisesta 2012, mutta seuraavan vuoden lopussa kunnanhallitus ehdotti yllättäen rakentamisen lykkäämistä.

Vahtia hankkeeseen saatiin vasta kun vanhempainyhdistys teki oikeusasiamiehelle kantelun, koska se katsoi

virkamiesten viivytellen rakentamispäätöksen toimeenpanoa. Rakentamishankkeen sinetöivä päätös tehtiin vuoden 2013 lopussa äänin 15–12.

Koulun toteutumisesta on kiittämisen valpperilaisten yksituumaisuutta ja sinnikkyyttä, sillä ilman kyläläisten ja vanhempainyhdistyksen taistelua uutta koulua ei olisi saatu kunnan syrjäkulmalle.

Valpperin 350 asukkaan kylästä on

matkaa kuntakeskukseen viitisentoista kilometriä. Mikäli koulunpito kylässä olisi loppunut, se olisi tiennyt osalle oppilaita pitkälti yli 20 kilometrin yhdensuuntaista koulumatkaa.

Koulussa on tällä hetkellä kuutisenkymmentä oppilasta ja lähivuosien oppilasennuste näyttää samankaltaiselta.

–Uskon, että muuttoliike näille kulmil-le saattaa vireytyä uuden koulun myötä, Pirjo Rantanen arvioi.

Renkomäen koulun ekaluokkalaiset ratkaisevat matemaattisia tehtäviä yhdessä.

Räätälöityä oppimisen ohjaamista ja uusia ystäviä

TEKSTI ja KUVA: Petteri Paappanen

Lahdessa Renkomäen koulun ekaluokkalaiset aloittivat koulupolun syksyllä tavanomaisesta poiketen. 64 oppilaasta muodostettiin suurluokka, jota valjastettiin ohjaamaan kolme luokanopettajaa. Tilaksi valikoitui pikkukoulu, joka rakennettiin koulun hiekkakentälle varsinaisen koulurakennuksen tila-ahtauden vuoksi.

Pedagogisina lähtökohtina suurluokkatoiminnalle on ollut pyrkiä oppilaan taitotason mukaisen oppimisen ohjaamiseen, yhdessä tekemiseen ja laajojen sosiaalisten verkostojen luomiseen. Oppilaat oppivat suurluokkatoiminnassa ihmisten erilaisuutta, tutustuvat erilaisiin tapoihin oppia, ottavat toisiaan

huomioon ja muodostavat laajoja ystävyysverkostoja. Oppilaita ohjataan pienempiin ryhmiin toiminnasta tai oppiaineesta riippuen. Tämä mahdollistaa oppilaiden eriyttämisen molempiin suuntiin. Luokanopettajat ohjaavat luokkaa joko samanaikaisopetuksena tai toisistaan erillään.

Aamut Renkomäen ekaluokkalaisilla alkavat aina samalla tavalla. Luokissa käydään yhteisesti läpi päivän toimintaa ja varmistetaan, että oppilaat osaavat siirtyä oikeisiin luokkiin päivän aikana. Tämän tueksi luokan seinällä on kartta, josta asian voi halutessaan vielä tarkistaa. Syksy kului siirtymä harjoittelussa, mutta tänä päivänä se sujuu oppilailta jo rutiinilla. Pikkukouluun on rakennettu ovet luokkien välille, jotta kulkeminen luokasta toiseen päivän sisällä on mahdollista. Luokissa ei

ole pulpetteja, vaan tiloihin on tuotu ryhmätyöpöytiä yhdessä oppimisen tueksi. Oppilaille on useimmiten mahdollisuus valita oma istumapaikkansa.

Onnistumisen kokemuksia ja selätettäviä haasteita

Luokanopettajat **Petteri Paappanen**, **Oili Lipitsäinen** ja **Laura Kiuru** korostavat yhteissuunnittelun merkitystä. He ovat varanneet lukujärjestyksiinsä yhteissuunnitteluajan perjantaina, jolloin yhdessä mietitään tulevan viikon toimintaa. Alun perin perjantaisin viikko suunniteltiin oppiaineittain, mutta nykyisin opettajilla on käytössään ns. ”piilolukkari”, mikä nopeuttaa suunnittelua ja vapauttaa aikaa pedagogiselle keskustelulle.

Opettajat näkevät suurluokkatoiminnassa ja yhteisopettajuudessa valtavasti hyötyjä. Tehtävien jakaminen ja asioista puhuminen keventävät opettajan työtaakkaa. Tehtäviä voidaan jakaa opettajan omien vahvuuksien ja mielenkiinnonkohteiden mukaan. Kollegoilta oppiminen rikastuttaa omaa ammatillista osaamista.

Oppilaiden eriyttäminen helpottuu ja samalla he oppivat huomioimaan toisiaan ja tekemään yhteistyötä erilaisten oppijoiden kanssa. Suurluokkatoiminta kannustaa ja opettaa oppilasta itseohjautuvuuteen sekä osallisuuteen. Kullakin oppilaalla on mahdollisuus puhua mieltään askarruttavista asioista valitsemalleen opettajalle luottamuksellisesti.

Petteri, Oili ja Laura kokevat, että yhteis- ja samanaikaisopettajuus sekä suurluokkatoiminta edellyttävät opettajalta rohkeutta, keskinäistä luottamusta, joustamista ja sekä hyvää muuntautumis- ja organisointikykyä. Oppilaiden selkeään ohjeistukseen on syytä panostaa. Oppilaan henkilökohtaisen palautteen viestittäminen koteihin on ollut ensimmäisen lukuvuoden aikana haasteellista, mutta asiaa on onnistuttu työnjaollisesti parantamaan. Yhtäältä työtehtävien vaihtelevuus ja monipuolisuus ovat tarjonneet sekä opettajille että oppilaille lukuisia ilon hetkiä ja onnistumisten kokemuksia.

Ekaluokkalaiset Minja Kujala ja Kerttu Ilonen kirjoittavat suurluokkaopiskelusta näin: ”On kivaa vaihdella oppiaineita ja kavereita, koska ei jaksa koko ajan samaa. Tuntuu aika tavalliselta, kun opettaja vaihtuu päivän sisällä. Kun luokkatila vaihtuu, se tuntuu kivalta. Kun valitsen istumapaikan, menen sellaisen kaverin viereen, kenen kanssa en juttele kovinkaan paljon. On helppoa tietää mihin luokkaan siirryn päivän aikana. Saan tiedon heti aamulla keltaisesta kartasta. Myös ruokailuajat voin tarkistaa listasta.

Koulupäivän sisällä olevat kerhotunnit ovat tosi kivoja, koska silloin saa tehdä mitä haluaa. Koulusta oli helppo saada kavereita. Mielestäni kaikki oppilaat ovat saaneet kavereita. Välkillä leikin aina jotain kivaa kavereiden kanssa. Tunnen kaikkien luokkalaistemme nimet. Olen tottunut suurluokkaan ja se tuntuu minusta ihan normaalilta. Välillä luokkaverini unohtelevat tavaroitaan, mutta ne löytyvät usein ajan kuluessa.”

Opettaja, tue lasta, joka jännittää

Reija Suntio:

Kesyä jännitys

Opas kasvattajalle

PS-kustannus, 2015

TEKSTI: Tuula-Maria Ahonen

Lastentarhanopettaja ja kehoterapeutti **Reija Suntio** on itse kärsinyt jännittämisestä lapsuudesta asti. Kirjassaan hän opastaa aikuisia suhtautumaan lapsen jännittämiseen hyväksyvästi ja antaa myös paljon harjoituksia, jotka samalla myös ennaltaehkäisevät kiusaamista.

-Aikuiset eivät usein tule ajatelleeksi, millaisia paineita he voivat lapselle puheillaan luoda, Suntio toteaa.

- Kouluun menijältä usein kysytään, jännittääkö hän koulun alkamista. Kouluun menosta tehdään isoa numeroa monissa tilanteissa, synnytetään jännittämistä.

-Samanaikaisesti kulttuurissamme jännittämiseen liittyy paljon häpeää. Joskus vanhemmat

tuntuvat häpeävän lapsensa jännittämistä. Kaikkien lasten tulisi olla reippaita ja ulospäin suuntautuvia. Suomessa kuitenkin introverttien lasten määrä on suurempi kuin ekstroverttien.

Näiden asenteiden keskellä Suntio peräänkuuluttaa tervehtyttävää jännittämisen hyväksymistä ja normalisointia. Lapselle on tärkeää kertoa, että kun edessä on joku tärkeänä pitämämme tapahtuma tai suoritus, jännitysreaktio antaa meille energiaa.

-Erytisen herkkänä opettajan on olta-
tava silloin, jos itse pitää jännittämistä
jotenkin turhana, eikä voi ymmärtää, mi-
tä jännittämistä tilanteessa on. Lapselle
sanotaan helposti hyvää tarkoittaen, että
turha jännittää. Ei ajatella, että samalla
melkein pä kielletään lasta tuntemasta
aidosti ja mitätöidään hänen kokemus-
taan.

Suntio tietää, mistä kirjoittaa. - Tällä on
laajempikin vaikutus lapsen tunne-elä-
mään, koska lapsi voi hyväksyä osaksi
tunne-elämäänsä vain ne tunteet, joille
annetaan nimi, jotka hyväksytään ja vas-
taanotetaan ja joiden kanssa hän oppii
selviytymään.

Lapsen jännittämistä ei välttämättä
näe päälle päin, koska hän on oppinut
kieltämään ja salaamaan tunteensa.
Suntion mukaan jännittämistä pidetään
jännittämisenä vasta siinä vaiheessa,
kun se jo aiheuttaa melkoista haittaa
lapselle.

Kirjan monipuolisia harjoituksia on siis
syytä tehdä, vaikka luokassa kukaan ei
näyttäisi jännittävänkään. Kiusaamisen
ja jännittämisen ehkäisytyö kulkevat kä-
si kädessä.

Pelkkä puuttuminen ei riitä

Googlettamalla tulee parissa sekunnissa yli satatuhatta sivua tai artikkelia hakusanalla *varhainen puuttuminen koulussa*. On opetushallinnon sivuja, kuntien ohjeistuksia ja koulujen toimintakulttuurimalleja. Ruudulla homma näyttäisi olevan hanskassa.

Enkä epäile hetkeäkään, että nämä mallit eivät olisi käytössä. Tiedän myös, että opettajat havainnoivat oppilaitaan ja tekevät huomioita aika paljon ilman erityisiä mallejakin. Kokeenemat opettajat osaavat ennustaa ongelmia hyvinkin varhaisessa vaiheessa, jo ennen kuin varsinainen huoli alkaa. Silloin kirjoitetaan ylös yksittäisiä havaintoja ja huomioita päivän kulusta. Joskus ne jäävät yksittäisiksi, mutta hyvin äkkiä opettajalle muodostuu käsitys siitä, milloin on kyse todellisesta hädestä. Silloin heitetään tai ainakin hellästi vieritetään palloa oppilashuoltoryhmään tai vastaavaan moniammatilliseen yhteisöön.

Koulun eväät on usein tässä vaiheessa syöty. Oppilaasta on toivottavasti otettu koppi, ja toivottavasti näin on käynyt vanhempien tuella. Useimmissa kunnissa tähänkin vaiheeseen on varmasti löydetty toimivia malleja, vaikka ruuhkaa helposti syntyy. Apua ei välttämättä saa niin nopeasti, kuin niissä malleissa toivottaisiin, mutta sen kuitenkin saa. Ongelma ei olekaan se ensimmäinen puuttuminen, vaan mitä tapahtuu sen jälkeen.

Näissä malleissa ja suunnitelmissa on liian usein unohdettu se oma luokka. Kuilu luokan-opettajan ja tukitoimien välillä on liian iso. Apu pitäisi oppilaalle ja luokalle tarjota sinne suoraan. Koulunkäynninohjaaja ja erityisopettajan tukea lukuun ottamatta, tukitoimet tapahtuvat usein jossain muualla kuin koulussa. Oppilas käy tutkimuksissa, terapiassa, on kotikäyntejä ja kaikkea. Kuitenkin samaan aikaan, kun tämä pyörä toisaalla pyörii, se huolen herättänyt oppilas jatkaa koulunkäyntiään. Pahimmassa tapauksessa opettaja ei kuule mistään, miten homma etenee.

Joskus edetään niin pitkälle, että oppilas siirretään toiselle luokalle tai eri kouluun, joko pysyvästi tai väliaikaisesti. Jakso kestää jonkin aikaa ja tuloksia alkaa ehkä syntyä. Pidetään palaverit ja sovitaan jatkosta, oppilas palaa takaisin omaan luokkaansa. Tämä hyppy on usein kuitenkin liian iso. Jos on saanut yksilöllistä opetusta viiden oppilaan ryhmässä tuetussa ympäristössä, on aika kova muutos siirtyä kahdenkymmenen oppilaan luokkaan yhdeksi monesta muusta. Varsinkin kun ennen lähtöä on tilanne saattanut olla hyvinkin tulehtunut. Vaikka opettaja olisi kuinka informoitu, tilanteesta ja keinoista tietoinen, ei opetus isossa ryhmässä voi olla yhtä yksilöllistä. Tällöin ollaan helposti lähtöpisteessä ja kierre alkaa alusta. Jos tässä vaiheessa oppilas tuotaisiin omaan luokkaan tuettuna, voisivat tuloksetkin olla pysyviä.

Koulussa siis puututaan, mutta koulua pitää myös tukea, kun puuttumista vaativia tilanteita tulee. Oirehtiva oppilas pitää hoitaa koulussa, siinä ympäristössä, jossa ongelmatkin syntyvät ja ilmenevät. Tehdään yhdessä koulusta oikeasti moniammatillinen yhteisö.

Henna Rantasaari

Opettajaa kiusaa useimmin oma oppilas

TEKSTI ja KUVA: Tuula-Maria Ahonen

Lapin yliopiston puheviestinnän lehtori **Teemu Kauppi** kertoi Educa-päivillä Jyväskylän yliopistossa julkaistusta väitöskirjastaan, jonka aiheena oli opettajiin kohdistuva kiusaaminen.

- Aihetta on tutkittu hämmästyttävän vähän. Kouluilla ei ole toimintamalleja tähän tilanteeseen, Kauppi totesi.

Kaupin aineistossa oli mukana 215 peruskoulun opettajaa. Heistä 70 opettajaa oli kokenut kiusaamista oppilaiden taholta. Aineiston perusteella ei kuitenkaan ole mahdollista arvioida kiusaamisen yleisyyttä.

Usein kiusaaminen lähtee Kaupin mukaan liikkeelle pikku hiljaa. Alussa on joku pieni teko, joka ei vielä tunnu kiusaamiselta. Mitä pidempään kiusaaminen kestää, sen vaikeampaa on sen sietäminen.

-Yleisimpiä kiusaamisen muotoja ovat mm. hävyttömät, asiattomat kommentit, toistuva valehtelu, kieltäytyminen yhteistyöstä, haukkuminen tai nimittely, opettajan viestinnän matkiminen. Piiloutuminen, toistuva myöhästely oppitunneilta, opettajan huomiotta jättäminen, Kauppi kertoi.

Kiusaajat ovat yleisimmin poikia (63%), poikia ja tyttöjä yhdessä (31%) ja harvemmin tyttöjä (6%). opettajien arvion mukaan huomattava enemmistö kiusaajista kiusaa vähintään satunnaisesti myös oppilastovereita.

Kiusaajien lukumäärä on yksi (46%) , kaksi- viisi (46%) tai harvemmin yli 6 (9%).

Useimmin kiusaaja on oma oppilas. Yksi neljästä kiusaajasta on oppilas, jota opettaja ei ole koskaan opettanut.

Usein opettajan selitys kiusaamiselle ratkaisee, kenelle opettaja kertoo kiusaamisesta.

Yleisimmin opettaja kokee, että syy kiusaamiseen on oppilaan piirteissä tai tarpeessa erityisopetukseen, kotikasva-

Lapin yliopiston puheviestinnän lehtori Teemu Kauppi.

tuksessa tai siinä, että oppilas on auktoriteettia vastaan. Näin kiusaamista selittävä opettaja ottaa usein yhteyttä rehtoriin ja/ tai puhuu kollegoille.

Huomattava vähemmistö näkee syyn itsessä tai omassa toiminnassaan, esimerkiksi omassa viestinnällisissä piirteissä tms. Jos opettaja kuitenkin näkee syyn omassa toiminnassaan, hän ei uskalla kertoa asiasta koulussa, vaan puhuu ulkopuolisille tai ei kenellekään.

Mutta entäpä jos kiusattu opettaja arvioikin tilanteen väärin, nähden itsensä turhaan syyllisenä, heikentäen näin työssä jaksamistaan ja luokan ilmapiiriä? Olisiko aika laatia kouluihin selkeitä toimintamalleja opettajan kiusaamistilanteita varten?

Oulun koulu kohisee

TEKSTI ja KUVA: Raimo Hautanen

Tuhti ja värikäs luku-, katselu ja vinkkipaketti Oulun koulun Kohinaa putkahti jälleen myyntiin. Vuodesta 1957 säännöllisesti ilmestyneen koululaisten ja opettajien tekemän julkaisun kustantajana on Oulun opettajien ammattiyhdistys. Oulun koulun Kohinaa- toimikunnan puheenjohtajana on **Merja Niemi** Oulun luokanopettajista. Lehden päätoimittajana touhuua **Riina Kuuselman**.

Upea lehti tulvii kuvataideideoita. Kaupungin jokaisella koululla on omat sivunsa, joilta löytyy värikkäiden kuvien lisäksi tarinoita, koulujen kuulumisia, runoja ja ajatelmia. Vuoden 2015 lehdessä on peräti 130 moniväristä ja laadukkaalle paperille painettua sivua.

Oulun koulun Kohinaa 2015 on painettu 15300 kappaletta. Suurin osa lehden tuotosta jaetaan oppilaille stipendeinä.

Oulun koulun Kohinaa-lehden kansakuvan teki tällä kertaa Kiviniemen koulun 1B-luokan oppilas **Patrik Jurmu**. Teoksen nimi on Taivaanrannanmaalari.

Lehden mestarimyyjä esitellään aivan alkusivuilla. Tällä kertaa hän on Kaukovainion koulun neljättä liikuntaluokkaa käyvä **Juho Niemelä**. Juho myi 45 kappaletta Oulun koulun Kohinaa aloittaen omasta mummostaan ja muista tutuistaan.

Ruoka tiellä pitää – kouluruoka opintiellä

Mitä yhteistä on Suomella ja Intialla? Molemmissa maissa on ilmainen koulu-ruokailu. Eduskunta antoi 1943 määräyksen, että kansakouluissa pitää tarjota ilmainen kouluateria vuoteen 1948 mennessä. Vuosina 1972 -1977 laki edellytti, että kaikille peruskoululaisille pitää tarjota ilmainen ateria. Samalla käytäntöä laajennettiin ammattikouluihin ja lukioihin. Ilmainen kouluruoka on laadukkaan suomalaisen peruskoulun kivijalka.

Jyväskylän Puistokoulun päiväkotikoulun ruokapalveluvastaava **Ulla Pihlin** mukaan klassikot pitävät edelleen pintansa. Globalisaatiosta huolimatta perinteiset ruuat ovat edelleen listan kärjessä. Makaronilaatikko, jauhelihakastike, kana- ja valmisteet ja hernekeitto ovat edelleen listan kärjessä. Tosin mausteisuutta on tullut hivenen lisää vuosien saatossa.

Jyväskylän koulujen ateriapalvelut tuottava Kylän Kattaus kierrättää kuuden viikon ruokalistaa.

-Toki ruokalistassa huomioidaan juhlapäivät. Tarjoamme itsenäisyyspäivänä, jouluna ja pääsiäisenä tilanteeseen liittyvän lounaan. Ja tietysti laskiaisena jälkiruokana on laskiaispulla, kertoo Ulla Pihl.

Kouluruokailu elää myös hetkessä. On erilaisia teemaviikkoja.

-Viime viikolla meillä oli järvikalapihvejä, jotka oli valmistettu ahvenesta ja särjestä. Välipalalistallamme meillä on Päijänteen särjestä valmistettu pizzapiirakka. Se on todellista lähiruokaa, toteaa Ulla Pihl.

Mitä tekisit, jos saisit euron

Raaka-ainekustannus on Jyväskylässä noin euron ja koulu maksaa lisäksi vajaa kaksi euroa.

-Jos saisin euron lisää ateriaa kohti, niin monipuolistaisin salaattivalikoimaa ja tarjoaisin lisää vaihtoehtoja kuten esimerkiksi kasvisruokaa, puntaroi Ulla Pihl.

-Meillä on kasvisruokaa tarjolla kasvissyöjille, mutta voisi se olla vaihtoehto muillekin, hän jatkaa.

Puistokoulussa on palvelukeittiö, johon pääruoka tuodaan lämmitystä vaille valmiina ja lisäkkeet valmistetaan itse. Aterioita valmistetaan noin 270-290 ja se pitää Ulla Pihlin ja ruokapalvelutyöntekijän **Kaisa Nilssonin** kiireisenä koko päivän.

-Mukavinta palautetta on se, kun op-

pilas ihmettelee, että kuinka osasitkaan tehdä juuri minun lempiruokaani, hymyilee Ulla Pihl.

Kouluruokailu on opetustapahtuma

Puistokoulun rehtori **Päivi Liimataisen** mukaan kouluruokailu on monipuolinen opetustapahtuma.

-Kaikki alkaa oikeastaan ruokailuun valmistautumisesta. Siihen kuuluu käsiin peseminen ja kuinka odotan vuoroani linjastolla, hän kertoo.

Liimatainen vertaa kouluruokailua ravintolassa ruokailuun, johon kuuluu kohtelias käytös tervehtimisineen ja kiittäminen. Hän korostaa myös keskusteluita.

-Ruuasta pitää osata keskustella. Mitä ruoka maistuu, näyttää ja tuoksuu. Mikä tärkeintä; makuasioista ei voi kiistellä, jatkaa Päivi Liimatainen.

Hänen mukaansa kasvatus jatkuu koko alakoulun ajan.

-Kuten kaikissa muissakin opetettävissa olevissa asioissa, toiset tarvitsevat enemmän harjoitusta, hän toteaa.

Eines- ja pikaruokaan tottunut sukupolvi ei varsinaisesti näy kouluruuan arvostuksen puutteena. Päivi Liimatainen puhuu kotona ja koulussa tarjottavan ruuan eroista makumaailmojen erona.

-Kotona tarjottava ruoka saattaa erota kouluruuasta muodon ja suutuntuman mukaan. Lisäksi on huomioitavaa, että onko esimerkiksi salaatti läsnä kotona. Koululla on työkaluja tähän. Voimme pyytää maistamaan vähän oudompaakin ruokaa, pohtii Liimatainen.

Hän myös kiittelee Puistokoulun ruokasalin arkkitehtuuria, joka on todella miellyttävä. Puset ruokailukalusteet ja iloisen väriset poistavat tehokkaasti metallisia kilahduksia ja tekevät ruokailusta rauhallisen.

Puistokadun päiväkotikoulussa on tapana syödä lautanen tyhjäksi.

Ulla Pihl ja Kaisa Nilsson ovat kattaneet pöydän.

Maistuvaa ruokaa voi tehdä myös kotona

Jyväskylän Paistinkääntäjien voutikunnan *Conseiller Culinaire Commandeurja* opetusneuvos **Martti Lehtinen** liputtaa kotiruuan puolesta.

Chenyang Tham ja Martti Lehtinen pitävät hernekeitosta, mutta maistuu se kirjolohikiusauskin.

Rehtori Päivi Liimatainen kysyy kuulumisia.

-Perheitä pitäisi kannustaa tekemään ruokaa kotona. Tuoreista aineista tehdyn ruuan valmistaminen ei eroa juurikaan einesruuan lämmittämisestä. Mikäli ruuan valmistaa itse, tietää varmasti mitä syö. Esimerkiksi keittoja voi tehdä enemmänkin ja pakastaa ylijäänyt ruoka helpottamaan myöhempää arkea, puntaroi Martti Lehtinen.

Hänen mukaan perinteiset lounasruuat ovat nopeita, helppoja ja edullisia valmistaa.

Lehtinen tietää mistä puhuu. Hän on ollut mm. kehittämässä juuri itsenäistyneissä Baltian maissa kokkikoulutusta ja toiminut tuomarina useissa kansallisissa ja kansainvälisissä. Hän esitti mielenkiintoisen ehdotuksen.

-Koska Rotisseurs-järjestön tehtävä on edistää ruokakulttuuria, niin minä voisin koota alueen keittiömestareista tiimin ja tulla koululle tekemään yhdessä kuudesluokkalaisten kanssa kolmen ruokalajin ateriakokonaisuuden oppilaille ja heidän huoltajilleen. Ateria tarjottaisiin lauantaina ja vietettäisiin yhdessä hauska ja mieleenpainuva hetki, Lehtinen mietiskeli.

Jäämme vesi kielellä odottamaan, mitä kevät tuo tullessaan.

www.rotisseurs.fi

Eskarista toiselle asteelle saman katon alla

TEKSTI ja KUVAT: Olli Laurila

Osaamme toimia yhdessä.

Esikoulujen siirtyminen fyysisesti koulujen yhteyteen avaa monia mahdollisuuksia. Tänä suuret ja tehdasmaiset monen sadan oppilaan koulut tarjoavat mahdollisuuksia kehittää peruskoulua monipuoliseksi osaamiskeskukseksi. Tampereen kaupungin viimeaikaiset koulutuspoliittiset linjaukset ovat painottuneet yhtenäiskoulujen syntymiseen. Pohjois-Hervannan koulu Tampereella on ollut yhtenäiskoulu vuodesta 2006 lähtien. Rehtori Maria Klaavun mukaan yhtenäiskoulu on selkeyttänyt koulupolkua.

-Yhtenäiskoulu on tuonut helpotusta oppilaille ja vanhemmille. Lapsen opintiellä on koko koulun aikana tuttuja aikuisia; opettajat pääsääntöisesti, oppilashuoltohenkilöstö, keittiöhenkilökunta ja siistijät. Se luo turvallisuutta, hän toteaa.

Maria Klaavun mukaan yhtenäiskoulu tarjoaa ammatillisen eturivin paikan myös opettajille.

-Yhtenäiskouluissa opitaan tuntemaan ala- ja yläkoulun käytänteitä. Luokanopettajat oppivat tuntemaan yläkoulun käytänteitä. Tiedetään oikeasti minne

oppilas siirtyy alakoulusta. Yhtenäiskoulu mahdollistaa myös benchmarkauksen ja luo ammatillista ilmapiiriä taloon. Tiedetään oikeasti toisistamme enemmän.

Eskarit koulussa muuttavat käytänteitä

Kaukajärven koulun vs. rehtori **Pekka Pyykkönen** myötäilee kollegansa puheita.

-Meillä eskariryhmän tulo koulun yhteyteen on muuttanut tutustumispäivää.

Se pidetään meillä illalla. Enää ei tarvita tutustumista koulurakennukseen. Olemme järjestäneet tutustumisen pysäkkiytönä, jolloin vanhemmat voivat kiertää koulutulokkaan kanssa tutustamassa terveydenhoitajaan, kuraattoriin, psykologiin ja keittiöhenkilökuntaan, sanoo Pyykkönen.

-Tampereen kaupungin nykyinen tahotila on sijoittaa eskarit fyysisesti koulun yhteyteen, jatkaa Pekka Pyykkönen.

Hänen mielestään siitä on suurta etua siirryttäessä päivähoidosta kouluun.

-Enää ei tarvita tiedonsiirtopalaveria, koska tulevat opettajat tuntevat tulevat ekaluokkalaiset, toteaa Pyykkönen.

-Vanhempien toive on usein se, että esikoulu ryhmää ei hajotettaisi kouluun siirtymisessä. Toki siihen pyritään, mutta tarkoituksena on muodostaa tasavahvat ekaluokat esimerkiksi tuen tarpeen suhteen. Tämän vuoksi ryhmiä, joudutaan joskus muotoilemaan uudestaan. On

– onnistuu yhtenäiskoulussa

Luokanopettaja Essi Nygård on tyytyväinen eskari-toimintamalliin.

Toimintamalli antaa mahdollisuuden yksilölliseen oppimiseen.

Alkuopetuksessa tarvitaan aikuisten apua.

suuri helpotus, ryhmittelyssä, että oppilas on jo tuttu, hän jatkaa.

Kokeilusta toimintamalliksi

Pohjois-Hervannan koulussa aloitettiin v. 2012 joustavan esi- ja alkuopetuksen kokeilu, jonka ideana oli tarjota eskareille ja ekaluokkalaisille mahdollisimman joustavaa ryhmittelyä 1-3 kertana viikossa. Hanke löysi muotonsa pilottijakson aikana, joten kokeilu muuttui toimintamalliksi v. 2013.

Tänä lukuvuonna toimintamallia Pohjois-Hervannan koulussa on toteutuksessa kahdeksan aikuista 67 oppilaan ryhmälle. Esiopettaja **Mervi Tamminen** on tyytyväinen järjestelyyn.

-Varsinkin laaja-alaisen erityisopettajan mukana olo helpottaa oppilaan sijoittamista keväällä. Myös koulusta saatava konsultaatio helpottaa eskarin arkea. Meillä on yksi esikoululainen, joka osaa

lukea. Hänestä voivat eskarin tehtävät tuntua liian helpolta, joten joustavalla ryhmittelyllä pystymme tarjoamaan riittävästi haasteita.

Luokanopettaja **Essi Nygård** kokee samoja etuja.

- Hyötynä kokisin samat asiat kuin Mervikin, mutta koulun näkökulmasta. Ei niin kouluvalmis oppilas voi palata pienempään oman tasonsa mukaiseen ryhmään harjoittelemaan tarvitsemiaan taitoja.

Joustava ryhmittely auttaa monikulttuurisessa koulussa

Pohjois-Hervannan koulussa on paljon maahanmuuttajaoppilaita. Heidän kielitaitonsa on hyvinkin vaihtelevaa. Joustavassa esi- ja alkuopetuksen toimintamallissa heidät voidaan ryhmitellä helposti taitotasonsa mukaan. Taitavat lukijat voidaan sijoittaa omaan ryhmään-

sä tekemään heille soveltuvia tehtäviä. Ryhmiä on helppo muodostaa aina kulloinkin tehtävän yhteisen opetustuokion mukaan. Luki-oppilaat voivat työskennellä yhdessä esimerkiksi erityisopettajan johdolla. Sosiaalisia taitoja voidaan harjoitella vaikka kahden aikuisen johdolla.

Koululaiseksi tuleminen tukena voidaan käyttää kakkosluokkalaisia. Taitavimmat voivat osallistua esikouluryhmän työskentelyyn pitämällä esimerkiksi satutuokioita. Tarvittaessa tokaluokkalaisia voidaan siirtää alemman luokan ryhmään harjoittelemaan itselleen soveltuvia taitoja.

Kohti uutta opetussuunnitelmaa

Joustavan esi- ja alkuopetuksen toimintamallit ovat hyvin konkreettisia.. Tarkoituksena on oppia toimimaan yhdessä ja omalla taitotasolla. Sopivalla ryhmittelyllä tavoitellaan myös maahanmuuttajaoppilaiden suomen kielen taitojen vahvistaminen.

Pohjois-Hervannan koulun rehtorin Maria Klaavun mukaan toiminta malli on uuden opetussuunnitelman hengen mukaista.

Esi- ja alkuopetuksen toimintamalli on jo nyt oppilaita osallistavaa ja oppiaineiden rajoja rikkovaa ilmiöpohjaista opetusta.

ALKUOPETUKSEN OPETTAJAIN LIITTO ry:n KESÄKURSSIT KORPIKODISSA, LAHDESSA KESÄLLÄ 2016

Osallistumismaksu: 1 päivä 195 , 2 päivää 330 , 3 päivää 420 , 4 päivää 490 ja
5 päivää 570 täysihoitoineen. Kaikkien kurssien alv 0%.

Ilmoittautumiset: www.alkuopetus.fi 15.5.2016 mennessä.

MA 25.7.	TI 26.7.	KE 27.7.	TO 28.7.	PE 29.7
PIIPAHDELLEN PIHALLA – toiminnallista ympäristöoppia LO, oppikirjailija Marjo Viitala	TYÖKALUJA MONIKULTTUURI- SEEN ARKEEN S2-opettaja Aurora Vasama	OSAA JA ONNISTU YHTEISKUNTA-OPISSA LO Saara Mälkönen LO Jarno Bruun	KIVI, SAKSET, PAPERI! Helposti saatavien materiaalien käyttö alakoulun käsityö- askartelussa Kuvataiteeseen erikoistunut LO Raija Peltoniemi	AISTIKKAASTI KOHTI SANATAITEILUA! Sanataiteilun taikoja alakouluun Sanataiteilija, teatt., ilmaisen opettaja LO Tibu Borgstén
OHJELMOINNIN ALKEET ALAKOULUUN LO Jussi Laherto	IPad ALAKOULUSSA – ALKEET LO Jussi Laherto	IPad ALAKOULUSSA – JATKOKURSSI LO Jussi Laherto	IPad ALAKOULUSSA – SYVENTÄVÄT OPINNOT LO Jussi Laherto	TVT: OPEN PÄÄ PILVISSÄ - sähköisten oppimisympäristöjen ja verkkotyökalujen käyttö alakoulussa LO Jussi Laherto

MA 1.8.	TI 2.8.	KE 3.8.	TO 4.8.	PE 5.8.
ILMIÖLÄHTÖINEN PEDAGOGIIKKA KÄYTÄNNÖSSÄ LO Iida Vedenpää	LUKEMAAN JA KIRJOITTAMAAN OPPIMINEN LO oppikirjailija Kati Solastie	ALKUOPETUKSEN MATEMATIIKKA VARGA-NEMENYI -menetelmällä LO Varga-Neményi -kouluttaja Kirsi Puumalainen	OIVALLUKSEN ILOA JA TOIMINNALLISUUTTA ALKUOPETUKSEN MATEMATIIKKAAN uusi OPS huomioiden LO Marja Merikanto	LUKEMAAN JA KIRJOITTAMAAN OPPIMINEN LO oppikirjailija Mervi Wäre
KOKEILUA JA SOVELTAMISTA – käsityö uudessa opetussuunnitelmassa Tekstiilityöopettaja Outi Kannisto	KUVASTA KUVAAN – painomenetelmien mahdollisuudet alakoulussa Kuvataiteilija, taidegraafikko Laura Vainikka (KuM)	MUSIIKIN ILOA ALKUOPETUKSEEN LO, MO Pauliina Pirhonen	JUMPATEN, LEIKKIEN JA KUNTOILLEN LO Johanna Virkkunen	DRAAMAN AVULLA RYHMÄKSI: leikkejä, harjoituksia, toiminnan vinkkejä FM, draamaopettaja Susanna Paavonen

Tilaa nyt!

ERKKI KANGASNIEMI Kovan pelin taktikko

Martti Hellström ja Timo Kettunen ovat toimittaneet kirjan Erkki Kangasniemestä, liikunnanopettajasta, apulaisrehtorista ja Suomen pitkäaikaisimmasta järjestöjohtajasta. OAJ:öä Kangasniemi johti 19 vuotta vuoteen 2010 saakka. Työ jatkuu OSJ:n puheenjohtajana.

Jäädessään eläkkeelle Erkki vannoi, ettei muistelmia tule. Tässä ne kuitenkin tulevat toimittajien pitkän uuvutustyön seurauksena. Kirja tallentaa Erkin elämänuran merkittäviä vaiheita, tarinoita ja sattumuksia sekä avaa samalla uusia näkökulmia myös suomalaisen koulun kehitykseen.

Kirjan ensipainoksen tilasi 40 vuotta täyttävä OSJ. Uuden tilauspainoksen myy yksinoikeudella Lo-tarvike Oy. Kirjan hinta on 33 €. Lisäksi laskutetaan postituskulut.

Sitovat tilaukset osoitteella toimisto@suomenluokanopettajat.fi

Tulevaisuuden peruskoulu

Sivistysvaliokunnan puheenjohtajana minulla on ilo ottaa lähes viikoittain vastaan kansainvälisiä koulutusdelegaatioita. Poliitikot, tutkijat ja virkamiehet saapuvat hämmästelemään koulutusihmettämme eri puolilta maailmaa.

Suosittelen vieraita aina lukemaan professori **Pasi Sahlbergin** kirjan *Suomalaisen peruskoulun menestystarina*, joka on lukuisille kielille käännetty tietokirjallisuuden bestseller. Suositus on usein kuitenkin turha. Vieraaksi tulevat ovat lukeneet teoksen tarkkaan ja esittävät sen pohjalta kiperiä jatkokysymyksiä.

Minun on helppo yhtyä Sahlbergin perusajatukseen suomalaisen perusopetuksen vahvuuksista. Teemme asioita oikein, kun saavutamme kohtuullisilla resursseilla huipputuloksia. Pitkien koulupäivien, loputtomalta tuntuvan läksymäärän ja kansallisen testaamisen sijaan panostamme lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja oppimiseen. Opetuksen laadun takaavat maailman parhaat opettajat.

Suomalainen lähestymistapa on mielestäni oikea. Pienenä maana emme pärjää kuin tarjoamalla jokaiselle lapselle ja nuorelle parhaat mahdolliset eväät henkilökohtaiseen oppimiseen ja omien vahvuuksien löytämiseen.

Kansainvälinen kiinnostus koulutustamme kohtaan asettaa myös maassamme koulutuksesta käytävän keskustelun oikeisiin mittasuhteisiin. Koulutusjärjestelmämme on maailman kärkeä erityisesti perusopetuksen puolella.

Olen kuitenkin huolissani siitä kehityksestä, mitä perusopetuksemme sisällä tapahtuu. Oppimis- ja osaamiserot ovat kasvussa. Sosiaalinen tausta ja asuinpaikka näkyvät yhtä vahvemmin oppimistuloksissa. Myös poikien on vaikeampi pysyä mukana.

Peruskoulu heijastaa tällä hetkellä laajemmin yhteiskuntamme haasteita.

Maailma muuttuu jatkuvasti esimerkiksi teknologian ja työelämän murroksien myötä. Hyvinvointiyhteiskuntamme rakenteet eivät tahdo pysyä muutoksen mukana. Emme ole aina osanneet reagoida tarpeeksi nopeasti ja tehdä tarvittavia korjaustoimenpiteitä.

Hallitus on nostanut perusopetuksen kehittämisen koulutuspoliittiseksi kärkitavoitteekseen. Koulutuksen uusi nousu lähtee laittamalla perusta kuntoon. Visionamme on, että Suomi olisi kymmen vuoden päästä maa, jossa jokaisen tekee mieli oppia koko ajan uutta. Tuomalla intoa ja iloa koulunkäyntiin, saadaan jokainen lapsi ja nuori mukaan.

Käytännön tasolla perusopetuksen panostaminen tarkoittaa sitä, että opettajien osaamiseen panostetaan aiempaa enemmän, uusien oppimisympäristöjen ja digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään nykyistä paremmin, koulupäivän rakennetta uudistetaan ja käynnistetään erilaisia kokeiluja. Näitä uudistushankkeita vauhditetaan yhteensä yli 100 miljoonan euron panostuksella.

Koulutuksen muutos lähtee opettajien arjesta tekemästä työstä. Osaamisloikkaa ei saada aikaan, mikäli täydennys- ja lisäkoulutus ei ole kunnossa. Tämän vuoksi opettajankoulutuksen kehittämiseen on varattu yhteensä 50 miljoonan euroa. Jokaisella on opettajalla on oltava tulevaisuudessa paremmat mahdollisuudet kehittää omaa osaamistaan.

Uusien oppimisympäristöjen ja digitaalisten materiaalien käyttöönottoa vauhditetaan 40 miljoonalla eurolla. Tarkoituksena on, että koulusta saisi paremmat eväät tulevaisuuden maailmaan. Opetuksen pelillistämisen sekä muiden uusien menetelmien avulla voidaan parantaa myös kouluviihtyvyyttä ja sitä kautta oppimista.

Koulupäivän rakennetta on tarkoitus uudistaa erilaisten kokeilujen kautta.

Mikäli lapsi voi liikkua ja harrastaa koulupäivän aikana ja sen ympärillä, parannetaan myös jaksamista ja viihtyvyyttä. Liikkuva koulupäivä -hankkeen laajentamiseen on varattu yhteensä 21 miljoonaa euroa. Tavoitteena on, että jokainen koululainen voisi liikkua tunnin koulupäivän aikana.

Näiden eri toimenpiteiden avulla on tarkoitus mahdollistaa paremman perusopetuksen järjestäminen. Digitalisaatio tai uudet oppimisympäristöt eivät ole mikään itsetarkoitus, kuten osa kriitikoista on epäillyt.

Uusien menetelmien ja mahdollisuuksien myötä opettajilla on monipuolisemmat mahdollisuudet opettaa. Opettajan oma osaaminen pääsee paremmin esille. Opetus voi olla myös aiempaa yksilöllisempää. Tämä tukee sitä yhteistä tavoitetta, että meillä tulevaisuudessa yksi maailman parhaista peruskouluista, jossa jokainen oppilas voi pärjätä lähtökohtiin katsomatta.

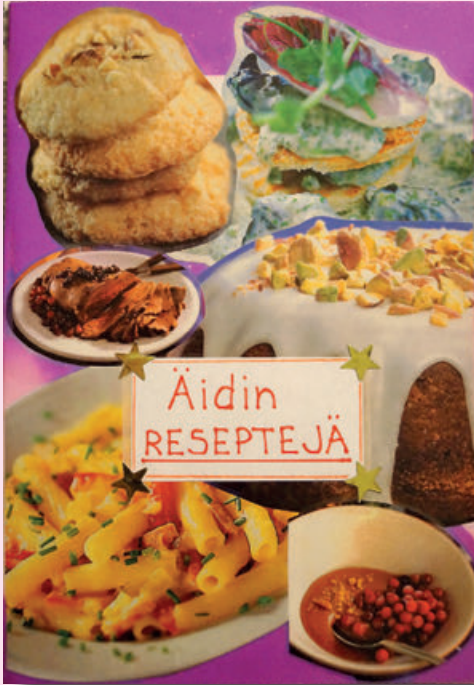
Kokkolalainen Tuomo Puumala on kansanedustaja (kesk), ja sivistysvaliokunnan puheenjohtaja.

Tuomo Puumala

Onnea äidille!

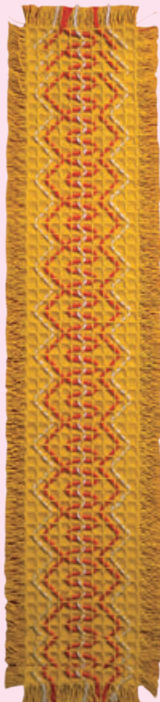
OHJEET ja KUVAT: Merja Hautanen

Reseptivihko äidille ruokaohjeita varten, onnitelut ensimmäiselle sivulle.

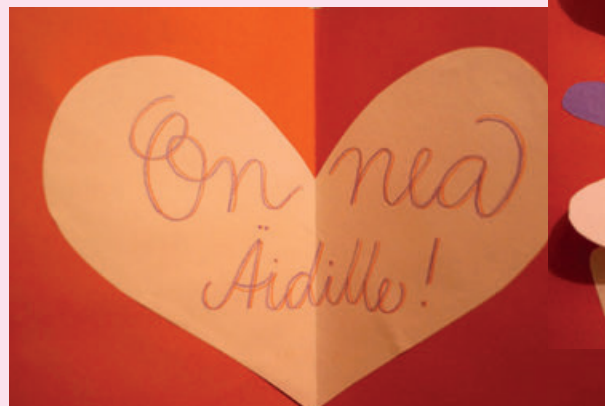

Joutsenkortti

Kirjanmerkkikortti,
onnittelut kortin sisälle

Sydänkortti

Ikkunakortti

Terranovan luontonäyttely Vaasassa esittelee koko Merenkurkun flooran ja faunan. Kivillä lekot-televista hylkeistä on viime vuosilta ilahduttavasti havaintoja.

Rakastu Merenkurkun luontoon

TEKSTI: Jaana Ala-Huissi KUVAT: Hannu Syrjä

Miltä tuntuu, kun petokala tuijottaa suoraan silmiin? Kuinka iso on merikotkan muna? Miltä Vaasan seutu näytti 1700-luvulla? Mikä on drumliini? Näihin ja moniin muihin kysymyksiin saa vastauksen Terranovan museosta Vaasassa. Merenkurkun luontoon keskittyvä näyttely sijaitsee Pohjanmaan museon vieressä. Jälkimmäinen esittelee alueen historiaa ja sen yläkerrassa sijaitsee museon perustajan, keräilijän ja nykyisin museon kummituksena tunnetun tohtori Hedmanin yksityiskokoelma. Museoissa on myös vaihtuvia näyttelyitä, teemaopastuksia ja työpajoja koululaisille.

Terra nova tarkoittaa uutta maata. Maa kohoaa alueella 8 mm vuodessa. Aikasimulaattori havainnollistaa, miten esimerkiksi Palosaari kaupungin edustalla on ollut veden saartama vielä 1700-luvulla. Maan kohoaminen ja jääkauden jälkeensä jättämät pinnanmuodot tulevat tutuksi monien kuvien, esimerkkien, karttojen ja piirrosten kautta.

Näyttelyn sisällä on myös elokuvateatteri, jossa katsoja voi valita muutamasta dokumentista. Rainat kestävät kymmenestä pariin kymmeneen minuuttiin. Oma suosikkini ”Jääkauden jälkiä” vakuuttaa katsojan siitä, että uusi jääkausi koittaa, teki ihminen mitä hyvänsä. Näyttelyssä miellyttääkin sen luonto-

keskeisyys. Ihminen ymmärtää olevansa hyvin pieni vuosimiljoonien tapahtumien mittakaavassa.

Olen vierailut näyttelyssä hyvin eri-ikäisten ryhmien kanssa, vuoroin syntyperäisten ja vuoroin maahanmuuttajien. Kaikkien suosikki tuntuu olevan rekonstruktio susiluolasta. Sen äärellä on otettu lukuisia selfiepotetteja luolasta kurkistavan neanderthalinihmisen kanssa. Susiluola liittyy osastoon, johon on koottu koko läntisen pohjalaisalueen kaikki luontokohteet havainnekartalle. Susiluola on alueen eteläisintä kärkeä. Ainutlaatuinen arkeologinen löytö sijaitsee Kristiinan ja Karijoen välissä. Se on meillä ainut tunnettu asumus ajalta ennen jääkautta.

Tervan tuoksua, lокkien huutoa

Kivi- ja hyönteiskokoelmien jälkeen retkeilijä päätyy isoon tervalta tuoksuvaan saliin, jossa aaltojen ääniin sekoittuu lокkien huutoa ja myrskyn ääniä. Aito hylkeenpyytäjien vene on lastattu köysillä ja aseilla. Veneessä on tulentekoon tarkoitettu paikka ja erilaisia koreja ja rasioita, joissa on säilytetty ruokaa. Vanhat mustavalkoiset valokuvat pyyntimatkoilta kertovat karua kieltä siitä,

Merikotkan kanta on elpynyt sitten 70-luvun, jolloin se oli uhanalainen.

kuinka rankka keino hylkeenmetsästys on elannon ansaitsemiseksi.

Miehet saattoivat ennen vanhaan viettää merellä pakkasen ja tuulen armoilla kolmekin kuukautta kevätlvella. He asuivat veneessä, joten siellä piti olla mukana kaikki elämiseen tarvittava. Hylkeestä pystyttiin toisaalta käyttämään hyväksi kaikki: nahka, rasva eli traani, liha ja suolet. Veroja maksettiin pitkään ”merivasikan” traanina.

Vaasan edustalla sijaitsee Raippaluodon lisäksi monia muita kiinnostavia saaria, kuten Valassaaret, Storskär ja Mikkelsaaret. Myös näihin pääsee näyttelyssä tutustumaan nonstoppina pyörivinä minidokumentteina. Tarkkasilmäinen katsoja voi bongata Björköbyn luontopolun varressa kutevan hauen, tai Storskärin mystiset haudat. Valassaarten kohdalla kiinnostava yksityiskohta on majakka, jonka suunnittelusta vastaa Eiffelin tornin arkkitehti.

Tonttu talvehtii nurkassa

Saariston linnut ja nisäkkäät näyttäytyvät luonnollisen kokoisina luonnollisen näköisissä ympäristöissä tuulen, sateen ja salamoiden pauhatessa ympärillä. Merikotkan muna ei lopulta ole kovin paljoa kananmunaa suurempi, mutta

Fakta om Kvarkens skärgård:
 Auklarka: 2500
 Area: 194 400 hektar, av vilket 85 % är hav
 Kustlinje: 2416 km
 Öar: 5600
 Invånare: 2500

Facts about the Kvarken Archipelago:
 Area: 194 400 hectares, of which 85 % is sea
 Shoreline: 2416 km
 Islands: 5600
 Inhabitants: 2500

Merenkurkun luonnosta tekee erikoisen paitsi maankohoaminen niin myös ainutlaatuinen jääkauden muovaama maisema. De Geer -muodostelmat ja drumliinit vuorottelevat saariston maisemassa.

Susiluola Kristinassa on ainut tunnettu jääkautta vanhempi muinaisasutus Suomessa. Luolassa asuneen neanderthalinihmisen on ajoitettu eläneen 130 000-74 000 vuotta sitten.

täysikasvuisen linnun siipiväli on kunnioitusta herättävä.

Mainio idea on myös vedenalainen maailma, eräänlainen 3D-huone, jossa katsoja saa aidon tunnelman siitä, miltä tuntuu olla saaliskala. Myös pienimmät jursijät ovat saaneet oman kolon näyttelyyn. Vesimyyrät, kärpät, hiiret ja myyrät talvehtivat ladoissa. Painavan faktan keskellä ei ole unohdettu saariston satuja ja tarinoitakaan. Ladon nurkassa talvehtii tonttu. Hyvä bongaustehtävä pienimmille vieraille! Ja sokerina pohjalla Terranova esittelee jatulintarhana tunnetun kivilabyrintin.

Jatulintarhan tarkoitus?

Jatuli tarkoittaa jättiä. Kehän muotoon rakennettuja kivilabyrinttejä löytyy mm. Itämeren, Barentsinmeren ja Vienanmeren rannoilta. Niiden tarkoitus on kaikkialla tuntematon. Ovatko ne vain lasten leikkipaikkoja? Liittyykö niihin jotain muinaisia uskonnollisia rituaaleja? Monet kivikehän nimetkään eivät valaise asiaa: neidontanssi, jätinkatu, pietarinleikki, nunnatarha, hiittentarha, laiskajaakonriitinki. Kivikehän arvoitus on mysteeri.

Vuonna 2002 avattu Terranova ruokkii kaikkia aisteja. Se kutkuttaa mielikuvii-

Hylkeenpyynti oli raakaa työtä. Venekunnan miehet saattoivat asua jäällä kolmekin kuukautta. Veneessä kulki mukana kaikki eläimeen tarvittava.

Jatulintarhalla on monta nimeä. Ruotsiksi sitä kutsutaan nimellä jungfrudans eli neidontanssi. Kivikehien tarkoitus on jäänyt mysteeriksi. Terranovan kehässä tanssivat saariston eläimet.

tusta ja tarjoaa ainoan annoksen tietoa. Merenkurkun saaristo on valittu v. 2006 Unescon maailmanperintökohteeksi. Kerran näyttelyyn tutustuneella nälkä varmasti kasvaa ja seuraavaksi tekee mieli lähteä itse kokemaan saariston luontoa. Mutta se onkin jo toinen juttu se.

Uuden opetussuunnitelman haasteena käsityö

TEKSTI: Piia Seppälä

Uusi opetussuunnitelma tuo käsityöhön monia muutoksia. Ensinnäkin nimikkeet tekstiilityö ja tekninen työ katoavat ja jatkossa oppiaineen nimi on käsityö. Sen lisäksi opetuksen pitää olla monimateriaalista, eli pitää sisällään sekä tnetttä ts- oppisisältöjä. Pääpaino opetuksessa siirtyy alakouluille ja tuo vastuu onkin suuri, sillä uudet tavoitteet ja 6-luokan hyvän osaamisen kriteerit asettavat melkoiset vaatimukset.

Kriteerit kannattaa lukea ajoissa huolella läpi, mutta tässä muutama:

- *Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.*
- *Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita.*
- *Oppilas osaa käyttää tieto ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa sekä oppilas osaa ilmaista miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen.*

7-luokan päättöarviointikriteereissä on vielä laajempi näkökulma jonka lisäksi myös näitä edellä mainittuja asioita arvioidaan hyvän osaamisen tasolla. Siksi osaamisen vaatimukset liukuvat myös alaspäin: Jo alkuopetuksen käsityöllä on melkoiset tavoitteet.

Opettajan rooli on ohjaava ja oppilaan rooli korostuu paitsi tekijänä, myös suunnittelijana ja ideoijana. Kokonainen käsityöprosessi alkaa jo alkuopetuksesta. Tällöin ideoidaan ja suunnitellaan, kokeillaan, valmistetaan, dokumentoidaan ja vielä arvioidaan valmistettava tuotos. Työskentelyn edistymistä tulee dokumentoida ja 3-6 -luokkalaisten tulee käyttää siinä tvt-välineistöä.

Kokonaiseen käsityöprosessiin voidaan lähteä erilaisista lähtökohdista. Kenties yksi helpoimmista tavoista on lähteä suunnittelemaan jostakin tutusta tai opitusta aiheesta tai ilmiöstä. Tällaisia voisi olla esim. aurinko. Ajatuskartta tai muu ideointi siitä, mitä tulee mieleen "lämpö, uv-säteet, suojauminen, kesä, uiminen, jäätelö...". Tämän jälkeen oppilaat yksin, pareittain tai ryhmissä miettivät mitä lähtevät suunnittelemaan. Jotkut haluavat tehdä vesirattaan tai

hiekkarattaan, toiset haluavat tehdä hellehatun ja lippalakia, eräät uimakassin ja joku haluaa tehdä aurinkotuolin jne.

Opettajan rooli on auttaa oppilaita suunnittelussa ja vinkata erilaisista työvälineistä. Uimakassin voi ommella, siinä voi käyttää esim. alike-, päällike- tai tilkkutyötekniikkaa. Kassin voi myös virkata tai solmeilla ja se voidaan vaikka vuorittaa. Kassissa voi olla vetoketjua, painonappia, nyörejä, taskuja ja se voi olla olalla tai kädessä kannettava – tai vaikkapa reppu.

Lippalakia ja hellehatun voi tehdä virkkaamalla tai ompelemalla ja niiden työskentelyssä on tärkeitä vaiheita, jotta niistä tulee sopivia ja käyttökelpoisia. Niissäkin opettaja vinkkaa oppilasta. Yhtäläillä vesirattaan suunnittelussa ja valittavien materiaalien kanssa opettaja on tärkeässä roolissa: esim. tehdäänkö ratasosa muovista vai vanerista ja kuinka kaikki kiinnitetään toisiinsa.

Aurinkotuolissa on mietittävä esim. kiinnitysten lisäksi kangaslaatuksen kestävyys ja käytettävä puumateriaali. Kaikki opettajan ohjaus ja opettaminen sekä neuvomisen määrä ja tarve riippuvat tietenkin siitä, millaisen tuotoksen oppilas ajattelee tekevänsä.

Ideoinnin ja suunnitteluvaiheen jälkeiset tekniikkakokeilut ovat tärkeässä osassa, sillä niiden tekeminen saattaa vielä muuttaa valmistettavaa työtä ja

tekotapaa tai materiaalivalintaa. Opettajan taidoilla on merkittävä vaikutus, sillä opettaja, joka osaa paljon erilaisia tekniikoita, osaa antaa myös hyviä vaihtoehtoja toteutukseen sekä kertoa heti suunnitelman nähdessään, mikä asia käytännössä toimii ja mikä puolestaan ei toimi.

Arviointikin muuttuu OPS:ssa ja sen myötä opettajan on myös työskentelyn alussa kerrottava mitä tulevaisuuden opeteltavissa töissä arvioidaan. Oppimisprosessia arvioivat opettajan lisäksi lapset itse sekä muut lapset vertaisarviointina. Oppimisprosessiin kuuluva dokumentointi on myös arvioinnin osa. Dokumentointi aloitetaan jo alkuopetuksessa.

Uusi käsityön ops on saanut opettajilta paljon kritiikkiä. Ehkä tekniikoiden tuntemus kapenee. Ehkä kuitenkin sen taidon hallinta, mikä itse suunnittelemaan työhön innostuneena opitaan, myös syvenee tai jää pitkäkestoiseen muistiin paremmin. Onhan kyseessä silloin ollut työ, jonka ideoinnissa, suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa oppilas on ollut mukana eri tavalla, kuin jonkun valmiin käsityömallin teossa. Kun tämä opiskelutyö kertaantuu useita kertoja ja vuosia, hän on toteuttanut itseään, kenties paremmin kuin ”vanhalla tavalla”.

Kärjistetyksi nykymallissa opettaja tuo oppilaille valmiin käsityömallin, jonka värin oppilas saa valita. Onko tämä

oikea tapa saada oppilas arvostamaan tekemäänsä käsityötä? Ehkä käsityö ei siksi ole ollut oppilaalle merkityksellinen. Ehkä työstä, joka olisi alkanut kuvitteellisen esimerkin ”aurinko” lähtökohdasta, tuleekin merkityksellisempi, kun sen saa miettiä itselleen sopivaksi.

Entä sitten, kun oppilas ei keksi? Siinä olemme taas neuvokkaan opettajuuden äärellä. Vanhan tyylin mukainen opettaminen on opettajalle itselleen helppoa, sillä silloin opettaja on osaamisen ”päällä” ja tukevasti jalat maassa. Sitten kun oppilas haluaakin tehdä jotain, mitä opettaja ei osannut itse keksiä tai kuvitellakaan, on opettaja ”heikoilla vesillä”. Tässä nousee esiin opettajan taito esitellä eri tekniikoita, valmistustapoja, erilaisia ratkaisuja ja vaihtoehtoja, myös niihin töihin, joita hän itse ei osannut ajatella.

Miksi tämä uudistus on hyvä? Siksi, ettei vuodesta toiseen tuoteta samoja käsitöitä, joita jos isosiskot tai -veljet ovat tehneet. Siksi, että käsityöhön saadaan oikeasti erilaisia tekniikoita ja tapoja. Siksi, että lapset saavat aitoja, kestäviä mielihyvän kokemuksia.

Oman kädentaidon onnistuminen kasvattaa itsetuntoa ja auttaa aikuisenakin jaksamaan työssä ja arkielämässä – vaikka sitten nojatuolissa istuen, jalat itsetehdyn rahin päällä, itsevirtattu filtti ympärillä katsellen omatekoisia takkavälineitä ja puunkantotelinettä.

Muutos tuo epävarmuutensa vuoksi yleensä kaaoksen, enemmän opettajalle kuin oppilaille. Kouluissa on aiheellista varmistaa työskentelyn turvallisuus ja huolehtia riittävän pienten ryhmäkokojen toteutumisesta.

Ainakin alakouluissa opetusta helpotaisi käsityötuntien palkitus lukujärjestykseen siten, että kaksi opettajaa opettaa samanaikaisesti – toinen huolehtii opetuksesta tn-tilassa ja toinen ts-tilassa. Näin oppilaat pystyvät vaihtamaan tilasta toiseen käsityötekniikasta ja työstövaiheesta riippuen.

Haastetta tässäkin toki on. Koulu ovat rakennuksineen, tiloineen, kokoineen ja oppilasmäärineen kovin erilaisia. Siksi opettajien on etukäteen suunniteltava käsityön opetus huolellisesti, jotta itse työskentely pääsee kokonaisprosessineen hyvin alkuun.

Alakouluissa syksyllä 2016 alkavaan uuteen käsityön ops:aan on kovin lyhyt aika. Suunnittelu-aikaa tarvitaan myös siihen, kuinka erilaisten koneiden käyttö ja erilaisten tekniikoiden opetus toteutuu, ja oppilas osaa itse tai ryhmässä suunnitella työskentelynsä alusta loppuun. Kovin pieniä ovat muutoin 3-4 -luokkalaisetkin kokonaisprosessin edessä tietoisensa ja taitoisensa.

Tiettyjen käsityötaitojen tarkempaan osaamisessa kannattaa hyödyntää valinnaisia oppiaineita, joiden sisältö saa olla hyvinkin yksityiskohtainen esim. talttaus, virkkaus, värjäys, huovutus, elektroniikkatyöt, joihin opettajilla on taitoa. T&T-valinnoissa puolestaan noudatetaan uusia käsityön oppisisältöjä.

Lasten suusta kuulee usein hyviä asioita ja nytkin on tullut kommentteja käsityöuudistukseen liittyen. Olkoon tämä 3 lk:n pojan tokaisu tähdenä ops-taivaallamme: ”Kiva kun ei enää tarvitse valita kumman käsityön ottaisi. Mä tykkään molemmista!”

Pia Seppälä

KAUHAVAN PUUTYÖ

Höyläpenkkien valmistaja vuodesta 1986.

Tasavuosien tarjouskampanja menossa.

Pyydä tarjous!

kauhavanpuutyö@netikka.fi tai 0400366122

www.jibsystems.fi/hoylapenkki/

Tulevaisuuden kuusi – koko Suomi istuttaa puita

Pian on sukupolvemme merkittävin juhluvuosi – itsenäinen Suomi täyttää sata vuotta. Juhlavuonna katsomme Suomea, suomalaisuutta ja itsenäisyyttä menneisyyden, nykyhetken ja

tulevaisuuden valossa. Tulevaisuuden kuusi -kampanja valittiin Suomen satavuotisjuhluvuoden viralliseen ohjelmaan. Kyseessä on historiallinen kampanja, sillä se jatkaa itsenäisyyden perinteitä Itsenäisyyden kuusen (1917) ja Kotikuusien (1967) merkeissä.

Kun Suomi itsenäistyi, kylvettiin Itsenäisyyden kuusi, joka istutettiin Kaivopuistoon Helsinkiin. Kun Suomi täytti 50 vuotta, istutettiin eri puolille maata kymmeniä tuhansia Kotikuusia, Itsenäisyyden kuusen siemenistä kasvatettuja jälkeläisiä. Kun Suomi täyttää sata vuotta, istutetaan jälleen itsenäisyyden juh-lakuusia, suomalaisten koulujen johdolla.

Tulevaisuuden kuusi tarjoaa kaikille suomalaisille tilaisuuden kunnioittaa itsenäisyytemme historiaa ja tukea tulevaisuuden kestävästä kehitystä istuttamalla yhdessä juhlapuita satavuotiaalle Suomelle. Kampanja korostaa myönteistä yhdessä tekemisen tunnetta, joka kanavoidaan käytännön toimintaan. Sen tavoitteena on vahvistaa suhdettamme luontoon ja metsiimme, osana kulttuuriamme ja kansainvälistyvää Suomea.

Mukaan haastetaan kaikki: kunnat, kirkot ja uskonnolliset yhteisöt, puolustusvoimat, yritykset, yhdistykset, järjestöt ja yksityiset kansalaiset. Myös muut Suomessa asuvat, vähemmistöryhmät ja maahanmuuttajat halutaan mukaan. Ulkomailta kutsutaan mm. suurlähetystöt, Suomi-koulut ja Suomen ystävät. Mukaan kutsutaan myös vanhukset, joita autetaan istutustalkoissa. Myös kansalaisyhteisöillä ja yksittäisillä kansalaisilla on mahdollisuus osallistua ja tulla dokumentoiduksi kampanjan historiaan.

Puita istutetaan perinteen mukaisesti yksittäin ja metsiköiksi. Istuttamisesta vastaavat koulujen lisäksi kunnat, seurakunnat, yhdistykset ja yksittäiset kansalaiset. Kampanjaorganisaatio luo toimintamallit eri kohderyhmille ja koordinoi toimintaa, tiedottaa, varmistaa istutettavien taimien saatavuuden sekä järjestää työkalut istutusten dokumentointiin jälkipolville.

Kansainvälisyys liittyy vahvasti kampanjaan. Kun suomalaiset koulut istuttavat puitaan, samaan aikaan ENO-verkkokoulun koulut istuttavat omia tulevaisuuden puitaan eri puolilla maailmaa, tavoitteenaan istuttaa yhdessä 100 miljoonaa puuta v. 2017 mennessä. Tämä sitoumus annettiin Rion kestävän kehityksen kokouksessa 2012. Puita on istutettu nyt 20 miljoonaa, ja kahdeksan maan ministeriön sitoutumisen jälkeen yhteenlaskettu määrä on 93 miljoonaa. Kansainvälinen juhla-konferenssi

järjestetään Joensuussa kesäkuussa 2017, jonne kutsutaan koululaisia jokaisesta verkkokoulun 157 jäsenmaasta.

Myös musiikilla on tärkeä roolinsa kampanjassa. Sen tunnus-kappaleena soi Sibeliuksen Kuusi. Kampanjaa varten sävelletään oma juhla-laulunsa, joka lähetetään kaikille Suomen kouluille ja kuoroille laulettavaksi juhluvuonna.

Myös Suomen Luokanopettajat ry on ilmoittautunut mukaan tähän kampanjaan.

Kun Suomi itsenäistyi, kylvettiin Itsenäisyyden kuusi, joka istutettiin Kaivopuistoon Helsinkiin.

Opettajajärjestöt lahjoittivat kirjoja lastensairaalalle

Educa-messuilla luovutettiin Uusi lastensairaalan-tukiyhdistykselle 500 opettajajärjestöjen keräämää lahjoituskirjaa. Keräys alkoi tammikuussa 2015. Kirjalahjoituksen luovuttivat opettajajärjestöjen puolesta toiminnanjohtaja **Sari Saarinen** Suomen kieltenopettajien liitosta ja Suomen Luokanopettajat ry:n puheenjohtaja **Matti Sippola**.

-Kirjat tuovat lapsille lohtua, toivoa ja rikkautta vaikeaan hetkeen sairaalassa, sanoi lahjoituksen vastaanottanut tukiyhdistyksen edustaja **Birgitta Myllymäki**.

Kirjakeräyksen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten lukemista. Taustalla on pedagogisten järjestöjen huoli siitä, että suomalaisnuorten lukeminen on vähentynyt. Omaksi ilokseen lukevien nuorten määrä on PISA-tulosten mukaan laskenut Suomessa enemmän kuin missään muussa lukemisen huipumaassa.

Matti Kosken- niemestä elämä- kerta

Professori **Matti Koskenniemestä** on tehty elämäkerta. Tekijänä on hänen oppilaansa Katri Karasma. Kirjan nimenä on **Matti Koskenniemen elämä – kasvatustieteen jättiläinen** (BoD 2015).

Matti Koskenniemi (1908-2001) valmistui kemistiksi Turun yliopistosta, mutta koska hän ei saanut työpaikkaa, hän alkoi lukea kasvatustiedettä ja valmistui kansakoulunopettajaksi. Hän alkoi tehdä väitöskirjaa oman luokkansa oppilaista ja heidän sosiaalisista suhteistaan. Koskenniemi perusti Jyväskylään Suomen ensimmäisen kasvatustieteen laitoksen ja aloitti siellä kokeilukoulun pidon. Hän perusti kasvatustieteen laitokset myös Helsinkiin ja Turkuun. Hän piti Helsingissä kokeiluluokkaa, jonka observoinnista alkoi DPA Helsinki -projekti.

Kirja on ilmestynyt paperisena ja elektronisena kirjana.
www.bod.fi/kirja/katri-karasma/matti-koskenniemenelaema/9789523187917.html

Oppimisen ilo nousee siivilleen tuoreen päiväkirjan kannessa

TEKSTI: Sohvi Sundqvist-Holappa KUVA: Pia Hakala

Luokanopettajan päiväkirjan kansikuvituksesta päätettiin järjestää avoin kilpailu. Esiraadin valitsemista ehdokkaista kilpailun voittajaksi äänestettiin raumalaisen **Pia Hakalan** työ. Kilpailuun osallistumista Hakala mietti pitkään. Työtoveri kannusti osallistumaan, sillä hän tiesi Hakalan pöytälaatikkoon kertyneen jo useita luonnoksia.

-Epäröin, vaikka toivoin, että joskus luonnoksista olisi muuhunkin kuin viemään tilaa laatikossa. Työkaverini kuitenkin kannusti ja halusi edes omaan käyttöönsä uudet, koulumaailmaan sopivat kalenterikannet.

-Olen omat kalenterini aina duunannut oman näköisiksi, joten piirsin hänelle pyynnöstä leikkisän kuvan, jossa oppimisen ilo nousee kynissä siivilleen ja vahvistuu myös lapsen opinpuun kasvaessa. Väliillä tikataan ja paikataan, mutta jokaisella lapsella on kuitenkin oikeus oppia omalla tavallaan, Pia Hakala sanoo.

-Tämä kuva lähti kilpailuraadille. Tilaustyö ei tällä kertaa päätynytään pöytälaatikkoon, vaan toivottavasti monen opettajan työpöydälle, Hakala kertoo.

Rauman Freinetkoululla työskentelevä Hakala on ehtinyt ennen koulumaailmaan siirtymistään opiskella monipuolisesti niin käsi- ja taideteollista sekä matkailu- ja ravitsemusalaan ja floristin ammattitutkinnon. Hän harrastaa luovuutta ja kädentaitoja tarvitsevia asioita, joissa saa suunnitella, toteuttaa ja tehdä itse.

Tämä moniosaaja pääseeekin käyttämään aiemmin hankittua osaamistaan ja harastuneisuutta hyödyksi koulutyössä. Pienikin suunnittelupalaveri tai alustava ideariihä saa hänet visioimaan mitä ja miten asiat voitaisiin toteuttaa oppilaiden kanssa. Koska kädessä pysyvät kynän lisäksi niin työkalut kuin ohuet neula, Hakala löytää usein itsensä valmistamasta oppilaiden kanssa näytelmän kulisseja tai toteuttamassa kausisomistusta koulun ruokasaliin.

Luonnoslehtiö ja kynä ovat kulkeneet Hakalan mukana kaikkialla jo pienestä pitäen. Palkinnoksi saamallaan lahjakortilla hän on ehtinyt hankkia kaksi lempiväreillään kuvioitua mukia, jotta saa hörppiä kahvia piirrellessään. Myös Hakalan työtoverit pääsevät nauttimaan palkinnoista, sillä jokainen saa uuden päiväkirjan, jossa komeilee Pia Hakalan suunnittelema kansi.

Toimisto:

Suomen Luokanopettajat ry, Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki, puh. 050 566 3579, e-mail: toimisto@suomenluokanopettajat.fi

Puheenjohtaja:

Marko Jokinen, puh. 0400-723 267, e-mail: marko.jokinen@opettaja.fi

Toimistonhoitaja:

Silja Hentilä, puh. 050 566 3579, klo 9-15.30 varmimmin, e-mail: toimisto@suomenluokanopettajat.fi

www.suomenluokanopettajat.fi

Luokanopettajan Päiväkirja 2016-2017

- opettajan monipuolinen työväline
- kaksi kokoa: S (177x254x17mm), XL (215x303x17mm), perusmalli tai kierreselkäinen
- lisätilaa omille merkinnöille
- suunnittelun apu
- teema: vanhoja ja uusia suomalaisia
- lakipaketti: pykäläviidakko

Ennakkotilaus

Tilaan Luokanopettajan päiväkirjan

- perusmalli kokoa S __kpl, kokoa XL __kpl, hintaan 25 € (sis. alv.) + postituskulut
- kierreselkäinen kokoa S __kpl, kokoa XL __kpl, hintaan 27 € (sis. alv.) + postituskulut

Tilaajan nimi/koulu: _____

Postitusosoite: _____

Laskutusosoite (kunta/kaupunki/osoitetiedot): _____

Tiedustelut ja tilaukset: LO-tarvike Oy, Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki, puh. 050-566 3579
sähköposti: toimisto@suomenluokanopettajat.fi www.suomenluokanopettajat.fi